gemeente
Barneveld

Barneveld
OMGEVINGSVISIE

DE TOEKOMSTSCENARIO'S

November 2022

VOORWOORD

De Omgevingswet stelt ons voor de uitdaging om voor de lange termijn een visie te maken voor het hele grondgebied van de gemeente Barneveld. Daarin staat hoe we de schaarse ruimte slimmer kunnen benutten. Hoe we ruimte geven aan wonen, werken, recreëren, verkeer, natuur en water en daarbij rekening houden met de gezondheid, economie, veiligheid, milieu, energie en klimaatadaptatie. Wat kan waar wel en wat kan, met het oog op de toekomst, beter niet? In de Omgevingsvisie 2040 komen de keuzes voor de gemeente Barneveld.

Het document dat nu voor u ligt heeft haar vorm gekregen op basis van de eerdere gesprekken met inwoners, ondernemers en organisaties over hun wensen en ambities voor onze dorpen, wijken en buurten. Daarnaast hebben we samen de opgaven verkend die door allerlei ontwikkelingen (economische groei, klimaatverandering of groei bevolking) zijn ontstaan;

Op basis van dit alles zijn we tot twee scenario's gekomen waarin vijf thema's centraal staan. De twee zijn onderscheidend en bieden per thema elk bouwstenen voor de uiteindelijke Omgevingsvisie, als koers voor onze ontwikkeling in de komende 20 jaar.

Met deze scenario's leggen we de basis voor een goed gesprek met onze inwoners, met onze ondernemers en met andere stakeholders. Het biedt voldoende gespreksstof, maar vooral ook ruimte voor discussie over wat aanspreekt en wat niet. En zo samen met elkaar de verschillende belangen te kunnen afwegen.

Het is niet de bedoeling dat we gaan kiezen tussen één van de twee scenario's. Door onderzoek en het gesprek bepalen we wat per scenario bijdraagt aan de aanpak van de opgaven én hoe zich dat verhoudt tot belangen, wensen en behoeften. Dit leidt onvermijdelijk tot dilemma's en moeilijke keuzes. Maar daarmee komen we samen steeds verder en uiteindelijk tot een Omgevingsvisie voor de toekomst van onze prachtige gemeente.

Bennie Wijnne, wethouder.

Foto © Jan van Uffelen

INHOUD

VOORWOORD 2

1. DE TOEKOMST VAN GEMEENTE BARNEVELD 4
- 1.1 Wat is de Omgevingsvisie? 4
- 1.2 De Toekomstscenario's 4
- 1.3 Het proces 5

2. HET DNA VAN BARNEVELD 6
- 2.1 Gemeente Barneveld: een samenspel van krachtige gemeenschappen 6
  - DE KERNEN IN BEELD 7
  - DE GEMEENTE IN CIJFERS 8
- 2.2 De kracht van onze kernen 9
- 2.3 De kracht van ons buitengebied 11
- 2.4 De ligging van de gemeente Barneveld in groter perspectief 12

3. OPGAVEN VOOR DE LEEFOMGEVING:
'groeien', 'veranderen' en 'aanpassen' *13*
- 3.1 Aan de slag met onze toekomst via vijf bredere thema's 13
- 3.2 Opgaven door de brillen van 'groeien', 'veranderen' en 'aanpassen' 16
- 3.3 Prettig leven in vitale dorpen 17
- 3.4 Ruimte voor ondernemerschap 26
- 3.5 Topregio voor toekomstgerichtelandbouw 30
- 3.6 Gezond en natuurlijk Barneveld 33
- 3.7 Veilig bereikbaar nu en in de toekomst 37

4. TOEKOMSTSCENARIO'S VOOR 2040 41
- 4.1 Inleiding 41
- 4.2 Bestaande plannen, projecten en beleidsvoornemens en de scenario's 42
- 4.3 De uitgangspunten voor en karakterschets van de scenario's 45
- 4.4 Nadere uitwerking scenario: VOORUIT MET BARNEVELD 48
- 4.5 Nadere uitwerking scenario: VERDER MET BARNEVELD 54
- 4.6 Samenvatting scenario's 60

5. VERVOLGSTAPPEN VAN DE SCENARIOSTUDIES 61
- 5.1 Toekomstverkenningen en geen keuze 61
- 5.2 Betaalbaar houden van onze ambities 61
- 5.3 Nooit af.. 61

1. DE TOEKOMST VAN GEMEENTE BARNEVELD

Barneveld is een mooie gemeente, het is heerlijk wonen, werken en recreëren. Het leven is hier goed en dat willen we graag zo houden. Maar dit gaat niet vanzelf. Onze gemeente kent forse opgaven en uitdagingen voor onze leefomgeving, zoals het aanpassen aan klimaatverandering, voldoende woningen nu en op de langere termijn, de stikstofproblematiek en de ontwikkelingen in de landbouw. Hoe we met deze en andere opgaven omgaan, heeft een grote impact op het leven in Barneveld. Hier moeten we keuzes in maken, en dit doen we in de Omgevingsvisie van Barneveld.

1.1 Wat is de Omgevingsvisie?

In de Omgevingsvisie geven wij aan hoe de gemeente zich wil ontwikkelen in de toekomst. Het gaat over allerlei thema's, zoals ruimte voor wonen, werken, recreëren, verkeer, natuur en water in samenhang met gezondheid, economie, veiligheid, milieu, energie en klimaatadaptatie. De omgevingsvisie gaat hiermee over de hele leefomgeving; alles wat je voelt, ruikt en ziet. Door de opgaven voor onze leefomgeving in één overkoepelende Omgevingsvisie te bespreken, is het mogelijk om als gemeente in samenhang te sturen. De Omgevingsvisie is de Barneveldse koers voor de ontwikkeling van de leefomgeving voor de komende 20 jaar. De Omgevingsvisie is een levend document dat voortdurend geactualiseerd wordt, om zo in te kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen.

1.2 De Toekomstscenario's

Een tussenstap in de ontwikkeling van de Omgevingsvisie is het opstellen van toekomstscenario's op basis waarvan we keuzes willen maken voor onze ruimtelijke koers gelet op de opgaven die zich aandienen. In dit document schetsen we het beeld van de opgaven en vervolgens twee toekomstscenario's. Het zijn twee verschillende en tegelijkertijd realistische beelden van hoe Barneveld in 2040 kan zijn. Aan de hand van deze scenario's kunnen we de komende maanden bepalen in welke richting we de gemeente gaan ontwikkelen, en welke stappen hierbij horen.

De scenario's zijn opgesteld aan de hand van harde opgaven, maatschappelijke ontwikkelingen en trends. De opbrengsten van de eerste participatieronde, bestaande plannen en beleidsvoornemens zijn in de scenario's meegenomen. De scenario's vormen uitersten, zonder hierbij de realiteit uit het oog te verliezen.

De scenario's dienen als basis voor het gesprek met inwoners en ondernemers, om te kijken wat zij belangrijk vinden en hoe datgene wat zij belangrijk vinden, doorwerkt in de andere onderwerpen binnen de fysieke leefomgeving. Daarnaast dienen de scenario's ook als een basis voor het bepalen van de omgevingseffecten en financiële effecten van de scenario's (de m.e.r.). Op basis van alle inzichten die we opdoen met de scenario's en de onderzoeken maken we keuzes in de Omgevingsvisie.

1.3 Het proces

Het gewenste toekomstbeeld en de uiteindelijke Omgevingsvisie maken we samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en medeoverheden. We doorlopen met hen een proces van meerdere stappen.

STAP 1: VOORBEREIDENDE FASE

Een heel traject van voorbereiding ligt al achter ons. Zo heeft de gemeenteraad in juli 2021 de Hoofdlijnennotitie vastgesteld, die met name richting geeft in hoe we om gaan met de groei van Barneveld. Dit gebeurt in de notitie aan de hand van zeven uitgangspunten. De hoofdlijnennotitie zet daarmee de contouren voor de Omgevingsvisie op bepaalde onderdelen al enigszins neer.

STAP 2: DE EERSTE PARTICIPATIERONDE

In oktober en november 2021 hebben we veel input opgehaald en onder andere de Hoofdlijnennotitie en de dorpsvisies tegen het licht gehouden bij onze inwoners, belangenverenigingen, organisaties, professionals en ondernemers. De resultaten van de eerste ronde zijn samengevat in het participatieverslag en vormen de basis voor de toekomstscenario's.

STAP 3: HET OPSTELLEN VAN DE TOEKOMSTSCENARIO'S

STAP 4: ONDERZOEK EN TWEEDE PARTICIPATIERONDE

In de tweede participatieronde leggen we de scenario's voor aan inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven om hierover in gesprek te gaan. Wat spreekt aan, en wat niet? Wat moet mee in de Omgevingsvisie? De scenario's worden ook volgens een 'm.e.r.- procedure' getoetst. M.e.r. betekent milieueffectrapportage. In de milieueffectrapportage toetsen we het effect van de beide scenario's op de omgeving. Behalve een milieueffectrapportage, doen we ook onderzoek naar de financiële effecten van de beide scenario's.

STAP 5: DE OMGEVINGSVISIE

Op basis van de reacties uit de tweede Participatieronde, de resultaten van de m.e.r. en inzicht in mogelijke financiële gevolgen, gaan we keuzes maken en stellen we één toekomstbeeld op voor 2040. In de ontwerp Omgevingsvisie beschrijven en verbeelden we dit Toekomstbeeld.

De ontwerp Omgevingsvisie doorloopt de formele procedure. Dat betekent dat de visie ter inzage wordt gelegd en dat iedereen een zienswijze kan indienen. De gemeenteraad neemt een besluit op de zienswijze en stelt vervolgens de (aangepaste) Omgevingsvisie vast.

Daarmee wordt de Omgevingsvise bindend voor de gemeente, de gemeente is hierop aanspreekbaar. Bij toekomstige besluiten volgen we dan ook de ontwikkelkoers zoals beschreven in de Omgevingsvisie, om zo stappen te kunnen maken richting de vastgestelde visie voor 2040. Besluiten in de Omgevingsvisie kunnen daarmee (indirect) bindend en kaderstellend zijn voor inwoners, bedrijven en organisaties.

Uitgangspunten hoofdlijnennotitie

1. De gemeente Barneveld kiest vanuit haar maatschappelijke opgave voor het faciliteren van verdere groei van het inwonertal naar zo'n 80.000 à 85.000 inwoners richting 2040

2. We blijven investeren in het welzijn van onze inwoners.

3. Woningbouw vindt niet alleen in Barneveld en Voorthuizen, maar in álle kernen plaats

4. We zoeken naar een goede balans in de ruimtevraag van woningbouw, landbouw, energietransitie en natuur

5. We investeren extra in de kwaliteit van onze leefomgeving

6. We investeren in de mobiliteit en bereikbaarheid van Barneveld

7. We blijven (mede ook vanwege onze ligging) investeren in het vestigingsklimaat van Barneveld

2. HET DNA VAN BARNEVELD

De identiteit, cultuur en kernwaarden van gemeente Barneveld bepalen wat voor gemeente we zijn én willen zijn in 2040. In het bepalen van onze aanpak is er daarom sprake van een directe wisselwerking met de Barneveldse identiteit. Waar zijn we trots op, en waar willen we in 2040 staan? En welke impact heeft dit op de identiteit van de kernen? Barneveld is een veelkleurige, actieve en ondernemende gemeente met 9 unieke dorpskernen. Barneveld, De Glind, Garderen, Kootwijk, Kootwijkerbroek, Stroe, Terschuur, Voorthuizen, en Zwartebroek hebben ieder een eigen karakter, cultuur en identiteit en tegelijkertijd deels dezelfde uitdagingen en opgaven. Het gemeenschappelijke, maar ook het eigen karakter krijgen een plek in de Omgevingsvisie.

2.1 Gemeente Barneveld: een samenspel van krachtige gemeenschappen

De gemeente Barneveld bestaat uit hechte en krachtige gemeenschappen. Mensen zijn met elkaar verbonden via het dorp waar ze wonen, de verschillende gemeenschappen, de kerk die ze bezoeken, de vereniging waar ze lid van zijn of via familie- en vriendschapsbanden. Het ‘ons-kent-ons’ gevoel en zelfredzaamheid die daarbij hoort is een gewaardeerde eigenschap. De sterke sociale cohesie is voor een deel ook toe te schrijven aan de christelijke aard van een groot deel van de bevolking. Dat zie je ook terug in de bevolkingsopbouw: Barneveld is relatief jong en kent verhoudingswijs grote huishoudens.

De inwoners van Barneveld zijn echte doeners. Er is sprake van een hoge arbeidsethos, wat goed terug is te zien in het relatief hoge percentage arbeidsparticipatie en de lage werkloosheidgraad ten opzichte van Nederland. Veel inwoners zijn actief binnen een familiebedrijf, gemengd bedrijf of zijn ZZP’er. Ook buiten het werk om gebeurt er veel; we kennen een sterk verenigingsleven en we zijn gewend om ook zelf de handen uit de mouwen te steken. Deze actieve inzet voor het eigen dorp komt ook mooi naar voren uit eerder onderzoek. Hieruit blijkt dat de inwoners van Barneveld meer betrokken zijn bij het verenigingsleven en relatief veel vrijwilligerswerk doen, dan gemiddeld in Nederland.

Onze identiteit is sterk gefundeerd op de agrarische sector, de landelijkheid is in de hele gemeente goed voelbaar. Door buitenstaanders én door inwoners zelf wordt de gemeente sterk geïdentificeerd met de pluimveesector. We lenen zelfs onze naam aan een kippenras met zijn oorsprong in de gemeente (de Barnevelder), en op donderdag is er in Barneveld een eiermarkt waar de landelijkeprijs
vooreieren wordt vastgesteld. Maar de agrarische sector is meer dan dat, behalve pluimvee kennen we ook een sterke kalverhouderij sector en de nodige gemengde bedrijven, waarbij er veelal nog sprake is van familiebedrijven. De keten om de agrarische sector heen is goed vertegenwoordigd in Barneveld.

Onze gemeente maakt onderdeel uit van twee grotere gebieden met nationale Allure en een hoge aantrekkingskracht: De Veluwe en de Gelderse Vallei. De leef omgeving van gemeente Barneveld is hiermee prachtig, bijvoorbeeld: recreatieplas Zeumeren als onze zomerse hotspot, het uitgestrekte Kootwijkerzand met unieke natuur, bos- en (nat) heidegebieden, het kleinschalige agrarisch landschap met als bijvoorbeeld het Paradijs. De aantrekkingskracht leidt tot een stevig toeristisch karakter voor onze gemeente. De natuurlijke omgeving is van grote invloed op onze identiteit.

Voor het omschrijven van de identiteit hebben we gepraat met inwoners en ondernemers uit de gemeente. Daarnaast hebben we een onderzoek laten uitvoeren, waarbij we hebben geanalyseerd wat voor type inwoners er in de gemeente wonen, en hoe zij betrokken kunnen worden in de participatieprocessen.

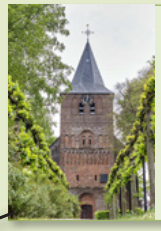
DE KERNEN IN BEELD

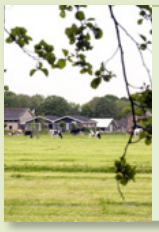
VOORTHUIZEN
Aantal inwoners 11.340
Gemiddelde leeftijd 41,6
Bewoners per huishouden 2,5
Hoeveel woningen 4.488
Aantal zelfstandigen 21%

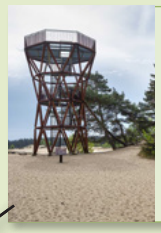
STROE
Aantal inwoners 1.670
Gemiddelde leeftijd 37.0
Bewoners per huishouden 2,8
Hoeveel woningen 588
Aantal zelfstandigen 31

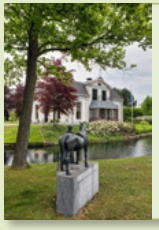
GARDEREN
Aantal inwoners 2.150
Gemiddelde leeftijd 44,1
Bewoners per huishouden 2,5
Hoeveel woningen 878
Aantal zelfstandigen 28%

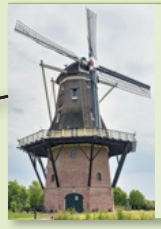
ZWARTEBROEK
Aantal inwoners 1.440
Gemiddelde leeftijd 40,4
Bewoners per huishouden 2,6
Hoeveel woningen 546
Aantal zelfstandigen 23%

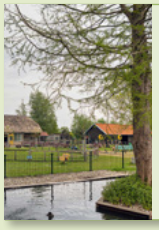
KOOTWIJK
Aantal inwoners 275
Gemiddelde leeftijd 49,8
Bewoners per huishouden 2,2
Hoeveel woningen 128
Aantal zelfstandigen 29%

TERSCHUUR
Aantal inwoners 1.505
Gemiddelde leeftijd 40,2
Bewoners per huishouden 2,7
Hoeveel woningen 549
Aantal zelfstandigen 28%

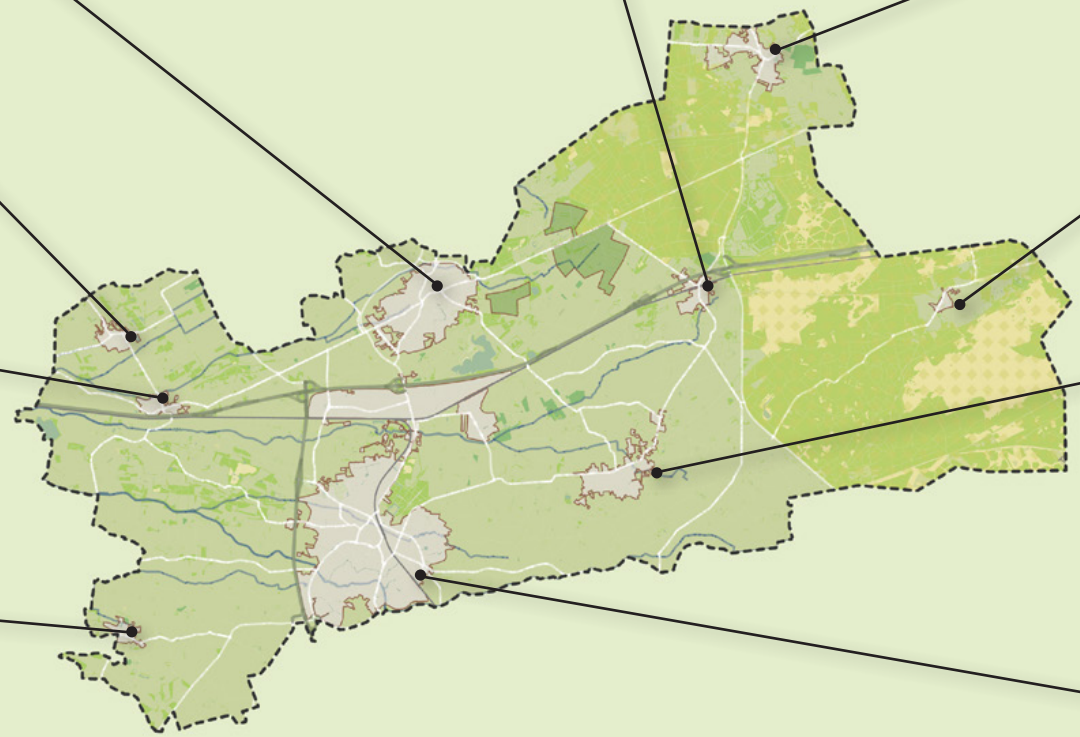
KOOTWIJKERBROEK
Aantal inwoners 5.740
Gemiddelde leeftijd 33,3
Bewoners per huishouden 3,2
Hoeveel woningen 1.797
Aantal zelfstandigen 35%

DE GLIND
Aantal inwoners 620
Gemiddelde leeftijd 34,5
Bewoners per huishouden 2,8
Hoeveel woningen 203
Aantal zelfstandigen 37%

BARNEVELD
Aantal inwoners 35.095
Gemiddelde leeftijd 37,4
Bewoners per huishouden 2,6
Hoeveel woningen 13.174
Aantal zelfstandigen 17%

GEMEENTE BARNEVELD
Aantal inwoners 61.127
Gemiddelde leeftijd 38,5
Bewoners per huishouden 2,7
Hoeveel woningen 23.146
Aantal zelfstandigen 21%

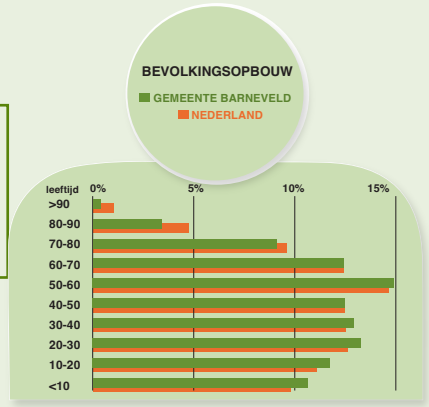

NEDERLAND
Aantal inwoners 17.600.000
Gemiddelde leeftijd 42
Bewoners per huishouden 2,1
Hoeveel woningen 7.900.000
Aantal zelfstandigen 16%

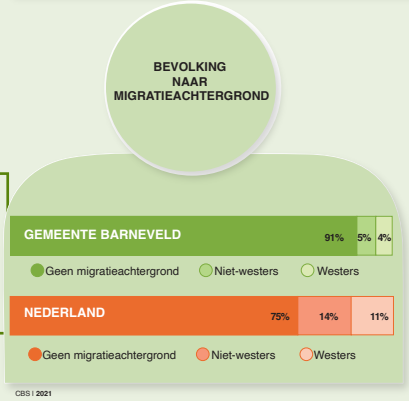
DE GEMEENTE IN CIJFERS

INWONERS

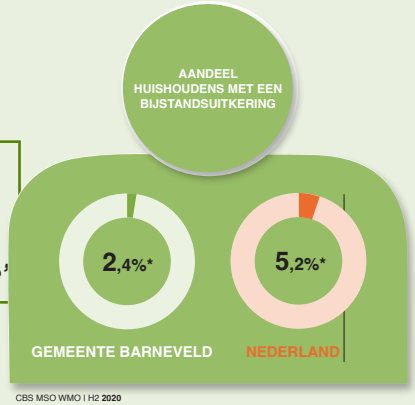
Een
JONGERE BEVOLKING
dan de rest van Nederland

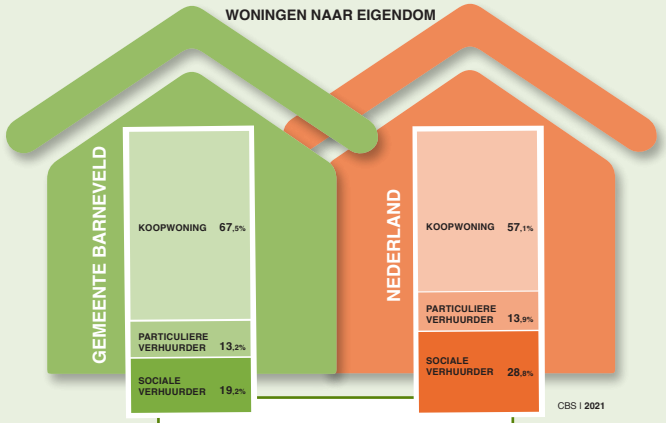

MINDER
mensen met
MIGRATIE
achtergrond

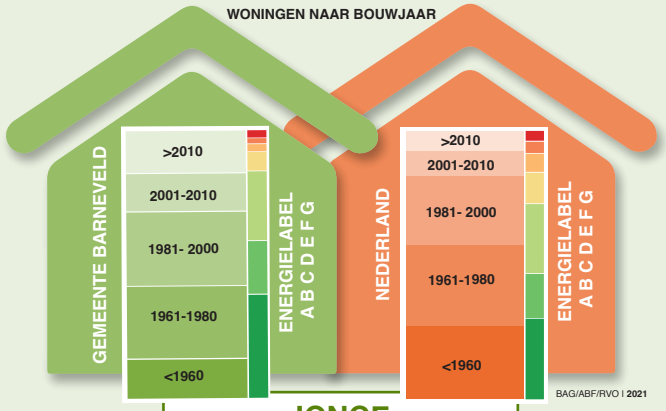

MINDER
mensen met een rugzakje 'Zelf Samen Gemeente'

WONEN

KOOPGEMEENSCHAP ZIE JE TERUG IN
WONING-VOORRAAD

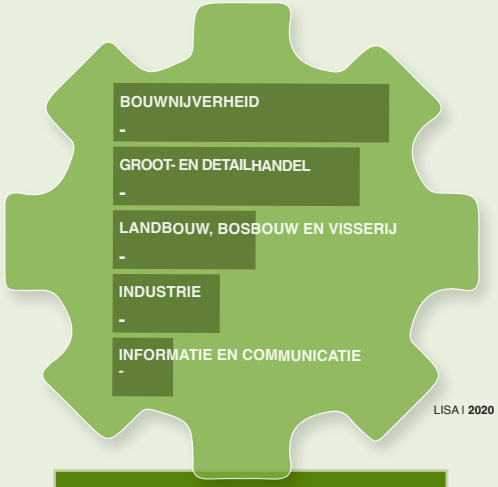

JONGE
WONINGVOORRAAD
MINDER
HERSTRUCTURERINGSWIJKEN

WERK

Veel bedrijven, hoge
VEEDICHTHEID

Veel mensen aan het werk in verhouding tot Nederland, Barnevelders zijn
DOENERS

2.2 De kracht van onze kernen

BARNEVELD

De kern Barneveld is een veelzijdig groot dorp. Er is sprake van een goed voorzieningenniveau met een eigen ‘couleur locale’, doordat het centrum veel lokale ondernemers kent. Het centrum is qua grootte het derde centrum binnen Regio Foodvalley (na Veenendaal en Ede). Barneveld kent als grote centrumkern de nodige onderwijs en sportvoorzieningen, waaronder voortgezet onderwijs en zwembaden. Barneveld kent een diverse ‘culturele infrastructuur’, de diverse musea, de bibliotheek, de Muziekschool, het Schaffelaartheater, de culturele verenigingen en koren, de (podium)kunstenaars en cultureel zzp’ers; gezamenlijk maken ze van Barneveld een dorp met aandacht voor cultuur.

Naast voorzieningen is er sprake van een breed aanbod aan bedrijvigheid op onder andere de bedrijventerreinen Harselaar, De Briellaerd en De Valk. Dat maakt wonen in Barneveld aantrekkelijk; alles is relatief kort dichtbij. Met maar liefst drie stations is de kern Barneveld goed met het openbaar vervoer bereikbaar en met het Schaffelaarse Bos is groen voor de inwoners van Barneveld altijd dichtbij. Dit oude landgoed, met kasteel, bos en Koeweide is een geliefd stukje Barneveld.

Barneveld is in de afgelopen tientallen jaren stevig gegroeid met nieuwe woonwijken, die elk hun eigen karakter en beeld hebben passend bij de tijd waarin deze tot stand zijn gekomen. Dit is ook duidelijk terug te zien in het ‘citisen-onderzoek’; er is sprake van een grotere mix aan type inwoners en hun behoeftes. Een aantal wijken kent ook eigen voorzieningen, zoals winkels, scholen en sportlocaties.

DE GLIND

De Glind is een mooi dorp in een groene en agrarische landelijke omgeving. De dorpsbewoners streven naar een fijne en duurzame leefomgeving voor iedereen, waar kinderen en jongeren een speciale plaats innemen, mede door de aanwezigheid van diverse residentiële jeugdzorgorganisaties. Het is hiermee een kern waarin betrokkenheid op alles wat er gebeurt een belangrijke kernwaarde vormt. De Glind is een klein dorp, maar met veel sociale voorzieningen voor kinderen, waaronder zelfs een openlucht zwembad.

GARDEREN

Garderen ligt midden in het grootste aaneengesloten bosgebied van Nederland, de Veluwe. Bos, lanen, uitgestrekte heidevelden, de open essen, karakteristieke bebouwing en wegen maken het een prachtige plek om in te wonen en te recreëren. Diverse recreatie- en vakantieparken zijn hier toonbeeld van en voegen waarde toe aan de lokale economie. Ook mensen van buiten (waaronder paardenliefhebbers) settelen zich graag in deze mooie omgeving. De inwoners van Garderen vormen een hechte gemeenschap met een sterk verantwoordelijkheidsgevoel voor de leefbaarheid van het dorp, de omliggende natuur en het rijke Veluwse verleden.

KOOTWIJK

Kootwijk is een landelijk dorp, omgeven door Veluwse natuur. De Brink is de historische kern, waarop de oude Hervormde Kerk een prachtig middelpunt vormt. Belangrijke redenen voor inwoners om er te wonen zijn dan ook de natuur, de rust en de dorpssfeer. De mooie omgeving trekt veel recreanten en toeristen. Ook is Kootwijk sterk verbonden met de paardensport, wat je terugziet in het aantal maneges, pensionstallen en inwoners met paarden.

KOOTWIJKERBROEK

Kootwijkerbroek is een bedrijvige dorp met een relatief jonge gemeenschap. De kerk is belangrijk in Kootwijkerbroek; de meeste inwoners zijn actief en betrokken lid van één van de kerken in het dorp. Er heerst een sterk en hecht gemeenschapsgevoel, waarbij de Kootwijkerbroeker gewend is zijn handen uit de mouwen te steken en zijn eigen broek op te houden. Dat is terug te zien in het hoge aantal (agrarische en niet-agrarische) ondernemers, en een breed inzetbaar dorpshuis (De Essenburcht) waar regelmatig het een en ander wordt georganiseerd. Deze ‘kerksheid’ en ‘werksheid’ dragen bij aan een bloeiend en groeiend dorp.

STROE

Stroe is ontstaan als historische nederzetting aan de rand van de Veluwe, gekarakteriseerd door het agrarische verleden. Het heeft zich als dorp ontwikkeld langs het spoor en is een typisch spoordorp gebleven, ondanks het inmiddels al lang verdwenen perron. Stroe bevat veel bedrijvigheid, voornamelijk in agricultuur en recreatie. Ook heeft Stroe een duidelijke link met Defensie, wat zich onder andere uit in de Generaal Majoor Kootkazerne. De Stroeënaar is ondernemend en vlijtig, wat onder meer tot uiting komt in het veelal door vrijwilligers gerealiseerde prachtige sportcomplex van VV Stroe.

VOORTHUIZEN

Voorthuizen is voor veel recreanten de poort naar de Veluwe, dankzij de vele wandel- en fietsmogelijkheden. Voorthuizen is gastvrij, vriendelijk, tolerant en bruist van activiteit. Voorthuizenaren zijn actief, betrokken en ondernemend, wat zich uit in een uitgebreid horeca- en winkelaanbod en veel evenementen in het toeristenseizoen voor de gasten én de inwoners. Toch is Voorthuizen in de afgelopen jaren dorps gebleven terwijl het fors in omvang en aantal inwoners is gegroeid. De dorpsheid uit zich in een sterk en veelzijdig verenigingsleven en saamhorigheid. Voorthuizenaren zijn trots op hun groene dorp.

ZWARTEBROEK-TERSCHUUR

Woon je in Zwartebroek-Terschuur, dan woon je landelijk dichtbij de stad Amersfoort tussen de dorpen Hoevelaken en Voorthuizen. Gezamenlijk noemen zij zichzelf ‘Terbroek’. Historisch zijn dit twee dorpen met een eigen geschiedenis, maar inmiddels is er sprake van één gemeenschap met gezamenlijke voorzieningen met daaromheen een groene landelijke gordel. Saamhorigheid, tolerantie en verbondenheid typeert het dorpse karakter van de Terbroekers.

2.3 De kracht van ons buitengebied

Onze gemeente ligt op de overgang van de flank van de hoog gelegen Veluwe naar de lager gelegen Gelderse Vallei, ook wel gezien als ‘op de flanken van de Veluwe”. Hierdoor hebben we veel verschillende soorten landschappen in onze gemeente, met ieder zijn eigen kenmerkende planten- en diersoorten. We hebben droge stuifzanden en natte veengronden. Op de flank ontspringen beken. De beekdalen lopen van Oost naar West veelal door landelijk gebied en dwars door en langs Barneveld. Het zijn belangrijke en waardevolle landschapselementen.

Doordat doorgaande wegen veelal niet om, maar door de dorpen lopen zijn veel dorpen nauw verbonden met het buitengebied. We koesteren deze verbondenheid van het buitengebied tot in de kernen en andersom. Bijzonder zijn onze landgoederen en meer kleinschalige natuurgebieden en bossen. Voorbeelden als Kasteel Schaffelaar, Het Wilbrinkbos spreken tot de verbeelding vormen de link tussen de bebouwing in de dorpskern en het groene buitengebied.

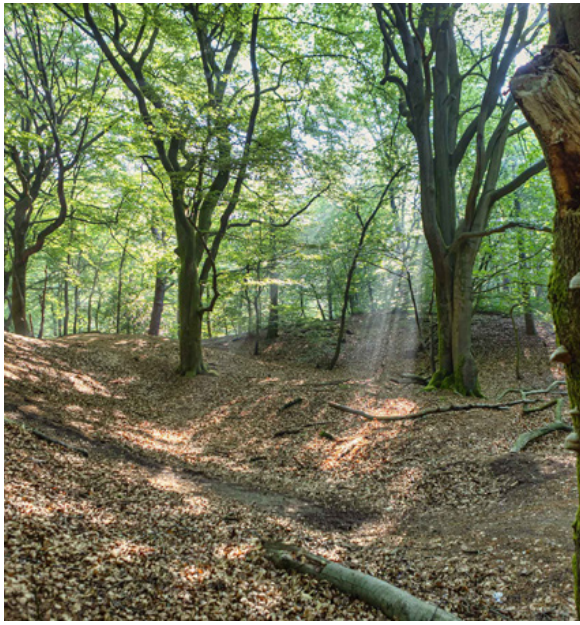
Niets is meer kenmerkend voor ons buitengebied als de aanwezigheid van boerenbedrijven. De agrarische sector heeft Barneveld gemaakt en drukt tegelijkertijd zijn stempel op landschap en landgebruik. Pluimvee, kalveren en gemengde melkveebedrijven kleuren het landelijk gebied van Barneveld met gewassen, bedrijfsbebouwing en alles wat daarbij komt kijken. Dat maakt onze identiteit.

In de randzone van de Veluwe en tussen Garderen en Voorthuizen zien we aantrekkingskracht van onze gemeente voor recreatie met (inter)nationale focus. Een groot aantal vakantieparken en recreatieterreinen ligt verspreid in het landschap een draagt zorg voor een ruime recreatieve mogelijkheden. Onze hele buitengebied is diverser en veelzijdiger dan menigeen beseft.

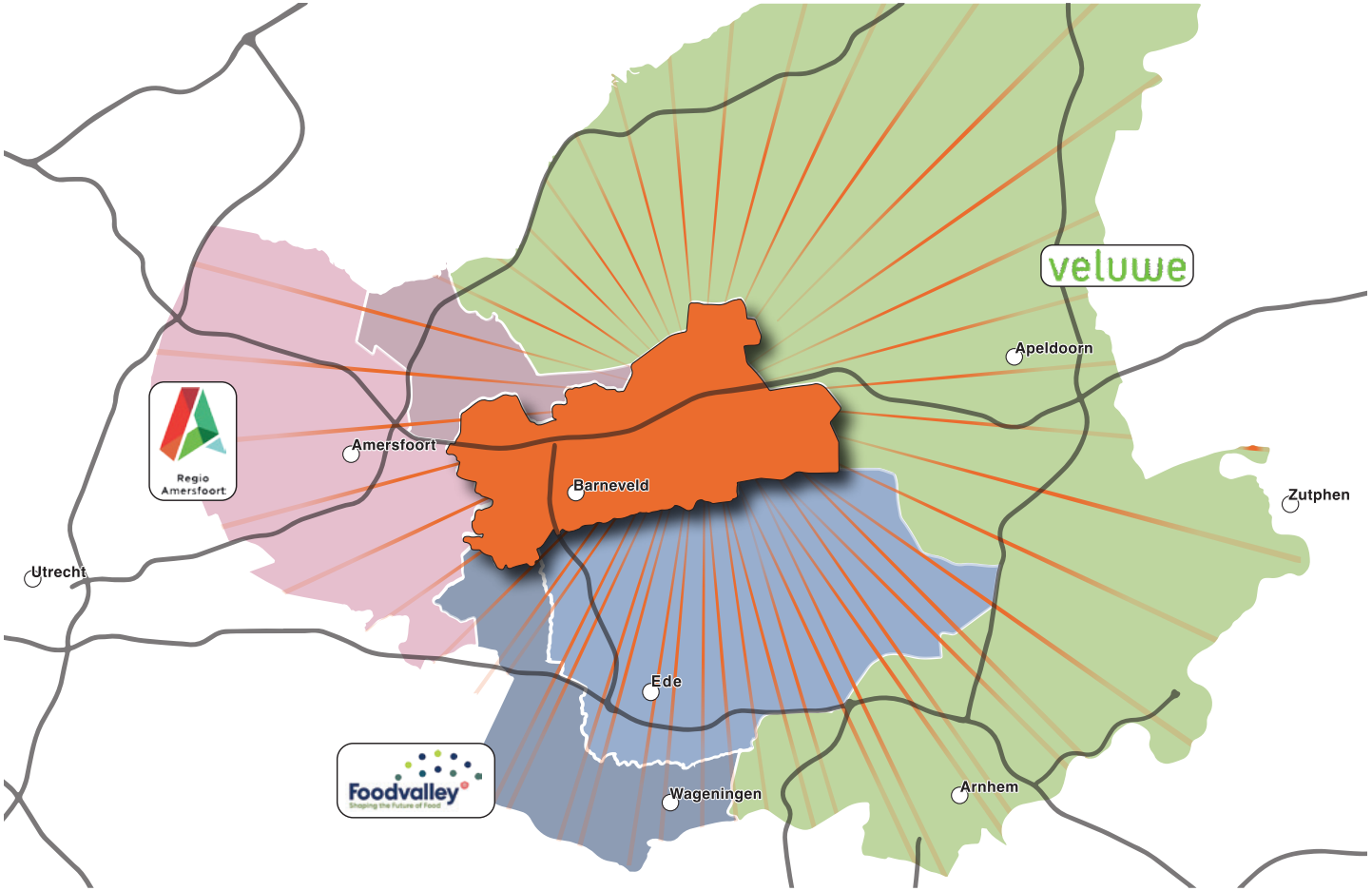

2.4 De ligging van de gemeente Barneveld in groter perspectief

De gemeente Barneveld ligt centraal in Nederland maakt onderdeel van de regionale samenwerking FoodValley en is nauw verbonden met de regio Amersfoort. Deze ligging zorgt ervoor dat de oriëntatie van Barneveld alle windstreken beslaat.

Als het gaat om wonen, werken en mobiliteit ligt er een sterke relatie met Amersfoort. De nodige Barnevelders werken in Amersfoort, gaan er naar school of brengen hun vrije tijd door in deze stad, De A1 en het spoor verbindt onze gemeente met de stad. De gemeente Barneveld maakt daarom, samen met omliggende gemeentes, ook deel uit van het samenwerkingsverband Regio Amersfoort.

Het buitengebied met onder andere de grote agrarische sector heeft van oudsher een sterke relatie met de Gelderse Vallei. Binnen deze regio (Foodvalley) wordt hard gewerkt aan de voedselvoorziening van morgen. Om dit voor elkaar te krijgen werken gemeenten, onderwijsinstellingen, kennisinstellingen en bedrijfsleven intensief samen in de regio. Daarin is Barneveld op diverse onderdelen toonaangevend. Binnen de regio FoodValley hebben we een eigen profiel met onze toonaangevende pluimveesector, inclusief het bijbehorend Poultry Expertise Center, een samenwerkingsverband van bedrijven, overheid en kennisinstellingen werkzaam binnen de pluimveesector.

Voor toerisme, recreatie en natuur vormt de Veluwe een belangrijk bindmiddel. De Veluwe is de reden dat we veel vakantieparken hebben nabij Voorthuizen en Garderen. Tegelijkertijd is de Veluwe niet alleen ons natuurlijk kapitaal, maar een gebied met nationale uitstraling. Voor de Veluwe wordt daarom ook in diverse samenwerkingsverbanden gewerkt aan versterking van de natuur en ook aan de Veluwe als topbestemming voor de toerist.

3. OPGAVEN VOOR DE LEEFOMGEVING:

'groeien', 'veranderen' en 'aanpassen'

3.1 Aan de slag met onze toekomst via vijf bredere thema's

Dit hoofdstuk gaat over de opgaven voor onze gemeente in onze leefomgeving. Opgaven ontstaan door allerlei ontwikkelingen. Of het nu economische groei, klimaatverandering of groei van de bevolking betreft, vaak ontstaat er een aanleiding om onze leefomgeving te laten meebewegen met de ontwikkeling. Deze opgaven vragen om duidelijke keuzes. In dit hoofdstuk maken we duidelijk welke ontwikkelingen wij zien en tot welke opgaven dat leidt. Daarvoor hanteren we vijf bredere thema's, die we hieronder kort toelichten.

De leefomgeving zien we in onze gemeente als breed en veelzijdig, we vinden veel belangrijk. Naast het typische van Barneveld - onze identiteit - gaat het ook om de praktische zaken: een huis, een baan, groene omgeving om in te recreëren en bewegen, een plek om te sporten, een plek voor je bedrijf, een plek om te spelen, veilig op en over straat, een school, een plek voor kerk en verenigingsleven, een winkel om de hoek en het aangename van een café en restaurant. Maar ook in een omgeving waarin de natuur versterkt moet worden, de lucht schoner moet worden, meer circulair wordt ingericht, ruimte is voor aanpassingen aan het veranderende klimaat, we overgaan naar een andere energievoorziening, oog is voor de mooie gebouwen en landschappen die we hebben.

Al deze zaken gaan we in de omgevingsvisie niet los van elkaar voorzien van een beschrijving van de ontwikkeling de komende twintig jaar. Dat gaat niet; niet alles kan, we zullen keuzes moeten maken. Juist de wisselwerking tussen deze zaken is belangrijk en gaan wij daarom plaats geven. Ook willen we de ruimte houden om het unieke van elke dorp de juiste plek te kunnen geven. We kijken daarom naar de toekomst van onze gemeente in vijf bredere thema's, waarbij we waar nodig bijzondere aandacht aan een specifiek dorp geven.

We beschrijven de thema's op hoofdlijnen:

PRETTIG LEVEN IN VITALE DORPEN
Leven is veel meer dan alleen wonen, en tegelijkertijd neemt een passende, fijne woning een belangrijke plaats in ons leven in. In dit thema is wonen dan ook de rode draad. Met vitale dorpen bedoelen we dorpen die voorzien zijn en blijven van voorzieningen, om zo de cultuur en identiteit te behouden. En tegelijkertijd horen daar ook de onderwerpen bij als een veranderend klimaat en hoe we omgaan met onze duurzame energiebehoefte.

RUIMTE VOOR ONDERNEMERSCHAP

Barneveld is een ondernemende gemeente waar veel en hard gewerkt wordt. We leveren een grote bijdrage aan de regionale economie en we herbergen bedrijven met een internationaal werkgebied. Onze ondernemerszin leidt tot een doorlopende behoefte aan plekken om een bedrijf te kunnen uitbreiden of vestigen, zowel klein als groot. Dat leidt tot banen en daarmee een behoefte aan medewerkers. Daarnaast merken we ook druk van buiten Barneveld van bedrijven om zich hier te vestigen. Ook zij moeten een plek kunnen vinden in onze gemeente. Tegelijkertijd moeten we rekening houden met de gevolgen van meer bedrijven. Wat betekent het voor onze bereikbaarheid, voor geluidsoverlast of hoe onze omgeving er uit ziet? Ondernemen is belangrijk, maar met een gezond oog voor de leefomgeving.

TOPREGIO TOEKOMSTGERICHTE LANDBOUW

Zonder onze veelzijdige agrarische sector was Barneveld niet geworden wat het nu is. Naast een prachtige historie is ook een goede toekomst voor de agrarische sector van belang. We weten en ervaren dat een goede toekomst voor de landbouw veel van ons vraagt. Het verdienmodel staat onder druk, de balans met het natuurlijk systeem vraagt verbetering en de impact van grootschalige ziektes in de veehouderij is groot, sociaal en economisch. Nederland staat voor een grote ingreep in het landelijk gebied en de Gelderse Vallei met Barneveld als agrarisch kerngebied neemt daar een grote rol in. In dit thema gaat het over de toekomst van de landbouw in relatie tot de brede leefomgeving.

GEZOND EN NATUURLIJK BARNEVELD

Van de Veluwe tot het Paradijs; Barneveld heeft veel natuur(lijke) waarden. Deze waarden zijn niet alleen belangrijk voor de natuur, maar ook voor ons Barnevelders en de vele mensen die onze gemeente komen bezoeken: het houdt ons fysiek en mentaal gezond. Juist onze natuurlijke waarden hebben aandacht nodig voor het verbeteren van de biodiversiteit en een gezonde leefomgeving voor mens en dier nu en in de toekomst.

Het verdient een plek tussen onze ambities voor meer woningen, meer bedrijven en ruimte voor de landbouw. Daarbij speelt het veranderende klimaat ook een grote rol. Wat we niet zien, maar wel horen, ruiken en soms voelen is het effect van onze behoefte om te produceren. Geluid en luchtkwaliteit hebben invloed op onze gezondheid; dat heeft dus ook aandacht nodig.

BEREIKBAAR NU EN IN DE TOEKOMST

De auto speelt een belangrijke rol in Barneveld. Belangrijk voor de vele ZZP-ers om hun werkzaamheden te kunnen uitvoeren, belangrijk voor bewoners bij hun maatschappelijke activiteiten en belangrijk voor werkenden en toeristen om zich naar, van en binnen de gemeente Barneveld te kunnen verplaatsen. Dit heeft echter een keerzijde. Al onze dorpen ervaren in verschillende mate al overlast door verkeer en dat neemt toe met de groei van onze gemeente. Dat brengt opgaven met zich mee, ook omdat we willen dat onze kinderen veilig fietsend naar school of naar een station kunnen. Voor diegene die afhankelijk is van de bus en de trein is het fijn als deze ook bereikt en benut kan worden. Het gaat vooral om de bereikbaarheid van onze dorpen, de voorzieningen in de dorpen en het gemak waarmee we naar andere plekken in de regio en de rest van Nederland kunnen komen. Een goede toekomst van onze bereikbaarheid – fiets, OV en auto - heeft aandacht nodig.

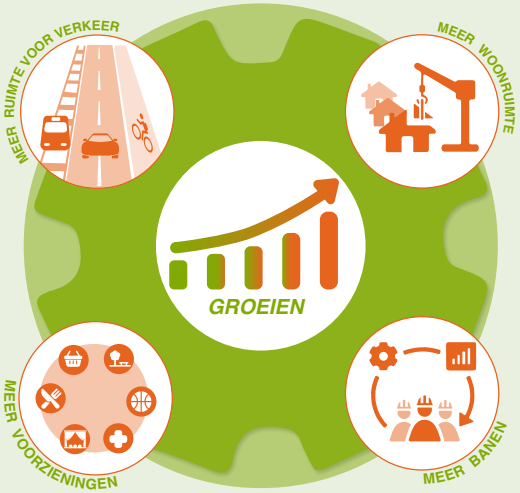
3.2 Opgaven door de brillen van ‘groeien’, ‘veranderen’ en ‘aanpassen’

Onze samenleving staat nooit stil; de manier waarop we samenleven verandert voortdurend. Sommige veranderingen zijn geleidelijk; bijvoorbeeld hoe we onze dag indelen, gezinstaken verdelen en werk en privé combineren. Dat doen we nu anders dan pakweg 30 jaar geleden. Andere veranderingen zijn minder geleidelijk en plaatsen ons voor belangrijke keuzen. Denk bijvoorbeeld aan de omschakeling van fossiele naar duurzame brandstoffen en hoe die omschakeling ineens heel urgent kan worden door een crisis in Europa.

Onze leefomgeving passen we doorlopend aan op alle ontwikkelingen. Veelal heel bewust, soms onbewust of ongemerkt. We vinden het belangrijk om heel bewust onze leefomgeving aan te passen. Dat begint met proberen in te schatten welke ontwikkelingen op ons afkomen. Dit kunnen we beschouwen als de opgaven voor de leefomgeving.

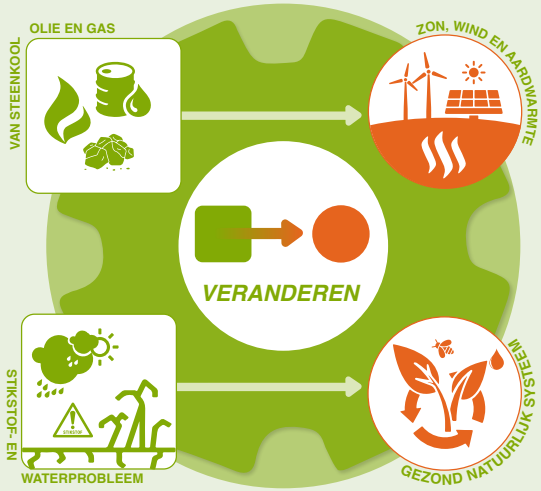
GROEIEN, VERANDEREN EN AANPASSEN

De opgaven die op de gemeente Barneveld afkomen zijn niet gering. We delen ze in drie categorieën in: groeien, veranderen en aanpassen.

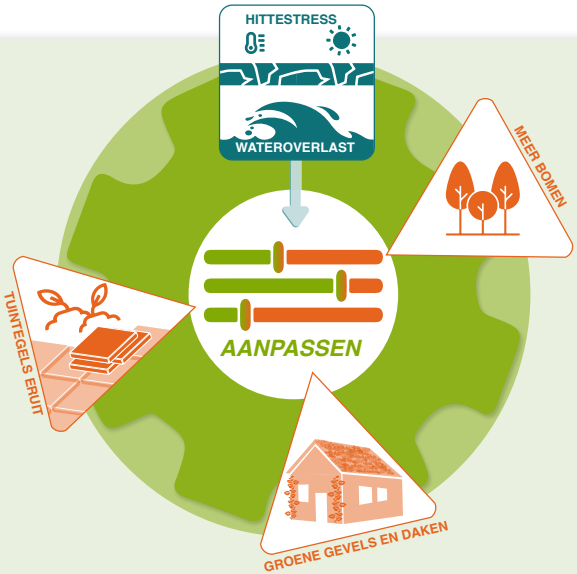

De groeiopgaven hebben bijvoorbeeld te maken met volkshuisvesting, bereikbaarheid en werkgelegenheid. Het zijn zaken waar je letterlijk aan kunt bouwen en ruimte voor kunt scheppen.

Meer woonruimte, meer banen, meer voorzieningen en meer ruimte op de weg, in de trein of op het fietspad.

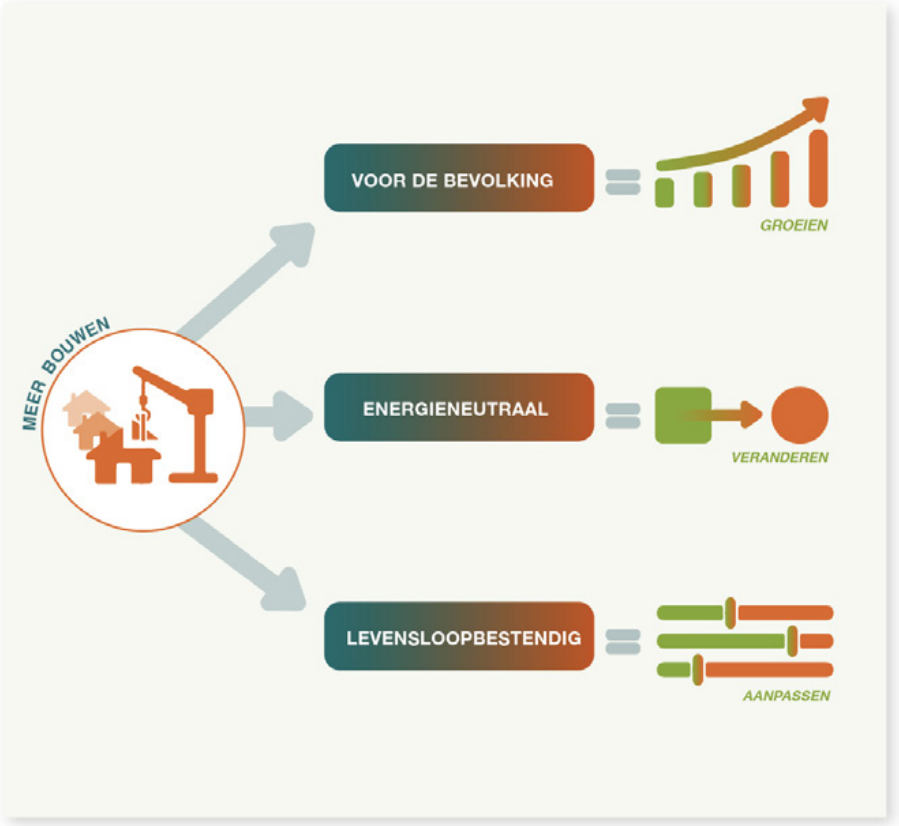

Veranderingsopgaven hebben te maken met ingrijpende wijzigingen als gevolg van keuzes door anderen. Zo moeten we de komende jaren onafhankelijk worden van steenkool, olie en gas, door deze te vervangen voor hernieuwbare energiebronnen als zon, wind en aardwarmte. Ook krijgen we te maken met ingrijpende veranderingen in de landbouw door onder andere de stikstof- en de wateropgave en de noodzakelijke eiwittransitie. Daarnaast moeten we nadenken over de toekomstbestendigheid van bepaalde bedrijfsprocessen en sectoren.

Aanpassingsopgaven houden uiteraard ook verandering in, maar hier gaat het meer om bijstellen en bijschaven als gevolg van min of meer onvermijdelijke ontwikkelingen en niet zozeer om een ingrijpende systeemverandering. Je kunt dan bijvoorbeeld denken aan maatregelen om in de stad hittestress en wateroverlast te voorkomen, door meer ruimte te maken voor waterberging, bomen en ander groen. Of door het aanpassen van de openbare ruimte en gebouwen voor de groeiende groep ouderen in onze samenleving.

Groeien, veranderen en aanpassen staan daarbij niet op zichzelf. Veel opgaven hebben meerdere van die elementen in zich. Als voorbeeld: wanneer we nieuwe woningen bouwen om de groei van de bevolking op te vangen, bouwen we ze energieneutraal, waarmee ook een bijdrage wordt geleverd aan verandering in hoe we energieneutraal worden. En als de woningen levensloopbestendig zijn, dragen ze bij aan de aanpassing aan een veranderende bevolkingsopbouw.

Voor ieder thema werken we uit welke groei-, verander-, en aanpassingsopgaven wij zien.

3.3 Prettig leven in vitale dorpen

DRUK OP DE WONINGMARKT

De druk op de woningmarkt is groot. Voor een deel is er sprake van een tekort aan woningen, doordat het absolute aantal beschikbare woningen achterblijft bij de ontwikkeling van het aantal huishoudens. De druk op de woningmarkt wordt ook veroorzaakt doordat het woningaanbod in de markt niet goed aansluit bij de woonbehoeften en mogelijkheden die mensen hebben. Daardoor stagneert doorstroming. Door de hoge prijzen nemen de mogelijkheden om een woning te kopen voor veel mensen af, terwijl juist in onze gemeente de koopwoning een belangrijke factor in het leven is.

Daarom moet het aantal woningen groeien. Niet alleen voor aanwas van Barnevelders die in Barneveld willen blijven wonen, ook voor de instroom vanuit de randstad en omliggende gemeenten. We zien dat het aantal inwoners tot 2040 kan oplopen tot 80.000-85.000. De groei wordt voor een deel ook veroorzaakt door trek van leden van meerdere kerkelijke gemeenschappen van elders naar Barneveld toe, omdat ze hier kunnen vinden, wat elders niet of in mindere mate er is. Met name starters, lage- en midden inkomensgroepen, spoedzoekers en senioren hebben last van de vastgelopen woningmarkt. Om het tekort aan woningen aan te pakken wil het Rijk de komende 10 jaar 100.000 woningen op jaarbasis bouwen. Het Rijk zet daarbij voor de komende jaren in op

een fors aandeel betaalbare woningen (tot NHG-grens), circa tweederde van de totale nieuwbouwproductie ten behoeve van lage en midden inkomensgroepen. Twee andere lijnen vanuit het Rijk zijn ‘Een thuis voor iedereen’ en is ‘Wonen en zorg voor ouderen’ waarbij meer passendheid voor specifieke doelgroepen wordt gevraagd.

Regionaal worden afspraken gemaakt om die ambitie van het Rijk ook goed te laten landen. Voor de regio Foodvalley waar Barneveld onderdeel van uitmaakt, wordt vooralsnog gemikt op het toevoegen van 40.000 woningen tot 2040 in de hele regio. In gemeente Barneveld zullen minimaal 6.000 woningen gerealiseerd moeten worden. In onze eigen Woonvisie hebben we vastgelegd dat we tot 2025 in een periode van 4 jaar 2000 woningen willen gaan realiseren met een bouwtempo van gemiddeld 500 woningen per jaar. Met het coalitieakkoord uit 2022 is daar nog een schepje bovenop gedaan met zelfs 600 per jaar.

Op dit moment hebben we al locaties in beeld die goed zijn voor de realisatie van ongeveer 5.000 woningen, waarbij de kanttekening hoort dat deze locaties voor een belangrijk deel in bezit zijn van derden. Dat zorgt dus ook voor een stuk afhankelijkheid. Circa 80% van deze woningen betreft uitbreidingslocaties (zoals, Bloemendal, Terschuur Noord, Oostbroek in Kootwijkerbroek, Stroe Noord) en 20% binnenstedelijke locaties waaronder inbreidingslocaties of locaties waar transformatie aan de orde is. Voor vitale dorpen is het van belang om in ieder dorp te blijven bouwen.

Deze woningen zijn bedoeld om enerzijds de lokale woningbehoefte te faciliteren maar deels ook bij te dragen aan het terugdringen van de (boven)regionale woningtekorten. We hebben daarbij aandacht voor de groei van het aantal ouderen in onze gemeenschap en de toename van het aantal 1-2 persoons huishoudens.

Afzonderlijke aandacht is ook nodig voor specifieke doelgroepen, zoals statushouders en arbeidsmigranten. Ook daar is sprake van een woningbehoefte. Voor (tijdelijke) huisvesting arbeidsmigranten ligt er een behoorlijke opgave: in 2019 werkten er 1.625 arbeidsmigranten in onze gemeente en in datzelfde jaar stonden er 555 arbeidsmigranten binnen onze gemeente ingeschreven. Het voorzien in betaalbare, kwalitatief acceptabele huisvesting in de vorm van grotere locaties nabij de werkgelegenheid (op fietsafstand en passend bij de schaal van de kern) met een vorm van beheer, heeft daarbij de voorkeur.

Inzet van vormen van flexwonen (in bestaand of nieuw vastgoed) kan voor specifieke doelgroepen (maar ook voor de reguliere markt) uitkomst bieden. Met aandacht voor de samenstelling van de buurt/wijk om zo leefbare omgevingen te behouden.

AANTALLEN

Vanuit het verleden zien we een verwachte autonome behoefte van ca 6.000 nieuwe woningen tot 2040, waarbij het merendeel in de komende 10 jaar tot stand komt. De verwachting is dat de groei gaat afvlakken, maar wel aanzienlijk hoger zal zijn. We willen voorkomen dat we weer tegen tekorten aanlopen, en we hebben daarom de ambitie om de woningvoorraad met 8.000 tot 10.000 woningen uit te kunnen breiden tot 2040, waarbij de raad heeft aangegeven 8.000 woningen als streefgetal te zien.

VITALITEIT

Barneveld kent een relatief jonge bevolking die ook de komende jaren hard blijft groeien, veel harder dan elders in Gelderland of Nederland. De samenstelling van de bevolking wijzigt: het aandeel gezinnen met kinderen blijft de komende jaren in Barneveld substantieel (er is relatief weinig ‘ontgroening’), maar de

vergrijzing gaat net als op veel andere plekken in de komende 20 jaar leiden tot een aanmerkelijke groei van het aandeel 1- en 2-persoonshuishoudens in de leeftijdsgroepen van 65 jaar en ouder. Met name in Garderen en Kootwijk is er (al) sprake van vergrijzing.

Deze vergrijzing maakt dat er specifieke opgaven liggen voor de woningvoorraad. Het aantal kwetsbare mensen neemt toe; mensen wonen langer thuis tot op hogere leeftijd. Bij de inrichting van de omgeving vraagt dat om aanpassing, zodat ook deze groter wordende groep goed kan blijven meedoen. Dergelijke woonomgevingen waar zorg, gezamenlijkheid en passende voorzieningen dicht bij elkaar komen zien we vooral in de kernen zelf ontstaan, kleinschalig in de kleine dorpen en wat grootschaliger en diverser in de grote kernen. Dat is deels een nieuwe opgave voor ons, waarvoor we met onder meer inbreidingsoplossingen ruimte willen creëren in nauwe samenspraak met maatschappelijk betrokken organisaties.

De vergrijzing maakt het ook nodig dat er aandacht is voor de huisvesting van jongeren en gezinnen in de verschillende kernen, zodat basisvoorzieningen (zoals onderwijs, sportvoorzieningen) goed benut blijven, het verenigingsleven actief kan blijven bestaan en de samenleving voldoende divers blijft met een goede sociale samenhang.

AANPASSEN AAN KLIMAATVERANDERING

Het weer wordt steeds grilliger. Doordat de aarde warmer wordt, veranderen weerpatronen, ook bij ons. We krijgen heftigere buien of juist langere periodes van hitte en droogte. En op die verandering moeten wij ons aanpassen. Het veranderende klimaat kan ook consequenties hebben voor waterveiligheid. Door de ligging van de gemeente Barneveld speelt dat echter geen noemenswaardige rol, ook niet in de lagere gebieden van onze gemeente.

COMBIKANSEN

Door klimaatrobuust te vergroenen in en om de kernen creëren we plekken voor verkoeling. Schaduwroutes naar belangrijke voorzieningen en een schaduwplek binnen 300 meter van de woning zijn het uitgangspunt. Er komen steeds meer groene daken en groene schoolpleinen. Daarmee pakken we de toenemende hitte aan. Het heeft natuurlijk meer voordelen: meer speelruimte en een aantrekkelijker leefomgeving voor mens, dier en plant.

Daarbij is de opgave niet anders dan elders in het land in soortgelijke kernen als het gaat om heftige buien of hitte. Ook de gemeente Barneveld kent gevoelige locaties voor wateroverlast, bijvoorbeeld (delen van) de Valkseweg in Barneveld, de Kerkstraat in Voorthuizen), de Wolweg in Stroe, de Wielweg in Zwartebroek en de Ambachtsweg op bedrijventerrein Harselaar. En hittestresstesten laten zien dat de gevoelstemperatuur het hoogste is in het Barneveldse centrum. Specifieke aandacht vragen de locaties waar sprake is van kwetsbare groepen (ouderen).

Droogte is echter een grotere opgave met name voor onze landbouw. Tegelijk is daar ook nog veel over onbekend. We moeten die effecten beter leren kennen voor Barneveld om maatregelen te kunnen treffen.

We werken al een tijd aan aanpassingen, samen met andere gemeenten, met het waterschap en we volgen het nationale en regionale beleid. Aanpassen betekent dat we in 2050 volledig kunnen meebewegen met het veranderende klimaat. Daarvoor hebben we ook een aantal gerichte ambities vastgelegd. Zo bouwen we klimaatadaptief en natuurinclusief, willen we minder verharding en meer vergroening in de leefomgeving en zorgen we ervoor dat regenwater kan worden benut, geïnfiltreerd en gebufferd in stedelijk en landelijk gebied.

In bijvoorbeeld de nieuwe wijk Bloemendal maken we deze ambities waar. Daarmee zijn we er nog lang niet, maar meer acties liggen in het verschiet. Met de aanpak van de grote groeiopgave voor wonen, werken, reconstructies of groot onderhoud van wegen, de warmtetransitie ontstaan ook de kansen om in en om de dorpen de opgave voor klimaatadaptatie mee te nemen.

Deze kansen grijpen wij aan. In de Dorpsstraat (Garderen) is bijvoorbeeld bij een wegreconstructie een robuust infiltratieriool aangelegd. Bij groot onderhoud van de Churchillstraat (Barneveld) wordt een waterbergend pakket onder de rijbaan gerealiseerd.

We staan nu voor de keuze in welke mate we ons willen aanpassen: wat vinden we zelf acceptabel? Landelijke normen ontbreken immers nog. Als we die keuze hebben gemaakt, kunnen we gericht met de uitvoering aan de slag.

VERANDERING IN DE ENERGIEVOORZIENING EN -GEBRUIK

In 2050 willen we in Barneveld alleen nog maar duurzaam opgewekte energie en warmte gebruiken. In 2030 moet hiervoor de eerste grote stap al gezet zijn, namelijk een reductie van 55% CO2 ten opzichte van 1990. We hebben een aantal instrumenten gereed: onze Zonneladder, de Structuurvisie Wind, de Regionale Energie Strategie (RES) en onze eigen Warmtevisie. We hebben ook concrete ambities die neerdalen op de verschillende dorpen:

- Jaarlijks willen we 1,5% energie besparen per jaar. Dat bereiken we onder meer door tot 2030 4000 woningen te verduurzamen.
- We gaan werken aan het opwekken van 0.26 TWh voor 2030. Voor 2030 gaan we 475.000 zonnepalen op daken realiseren, en 175.000 zonnepanelen op land. Inmiddels zijn meer dan 150.000 zonnepanelen gerealiseerd en er zitten er minstens nog zoveel in de pijplijn. Daarbij hebben we wel te maken met beperkingen als het gaat om netwerkcapaciteit. Met de netbeheerder moeten we daarvoor maatregelen gaan uitwerken en uitvoeren.
- Nieuwe woningen worden volgens de BENG-eisen opgeleverd.
- Naast besparing en duurzame opwekking van stroom gaat warmte een grote rol spelen in de duurzame energievoorziening: tussen nu en 2050 moeten alle gebouwen in Barneveld van het aardgas af. Deze overgang naar dorpen en gebieden zonder aardgasgas heeft grote ruimtelijke gevolgen, zowel onder – als boven de grond, en zowel voor – als achter de voordeur. Denk aan de infrastructuur die nodig is. Zowel de verzwaring van het elektriciteitsnet vanwege grote pieken in elektriciteitsvraag – en aanbod, als de infrastructuur die nodig is voor het gebruik van bijvoorbeeld geothermie en/of warmte-koudeopslag.

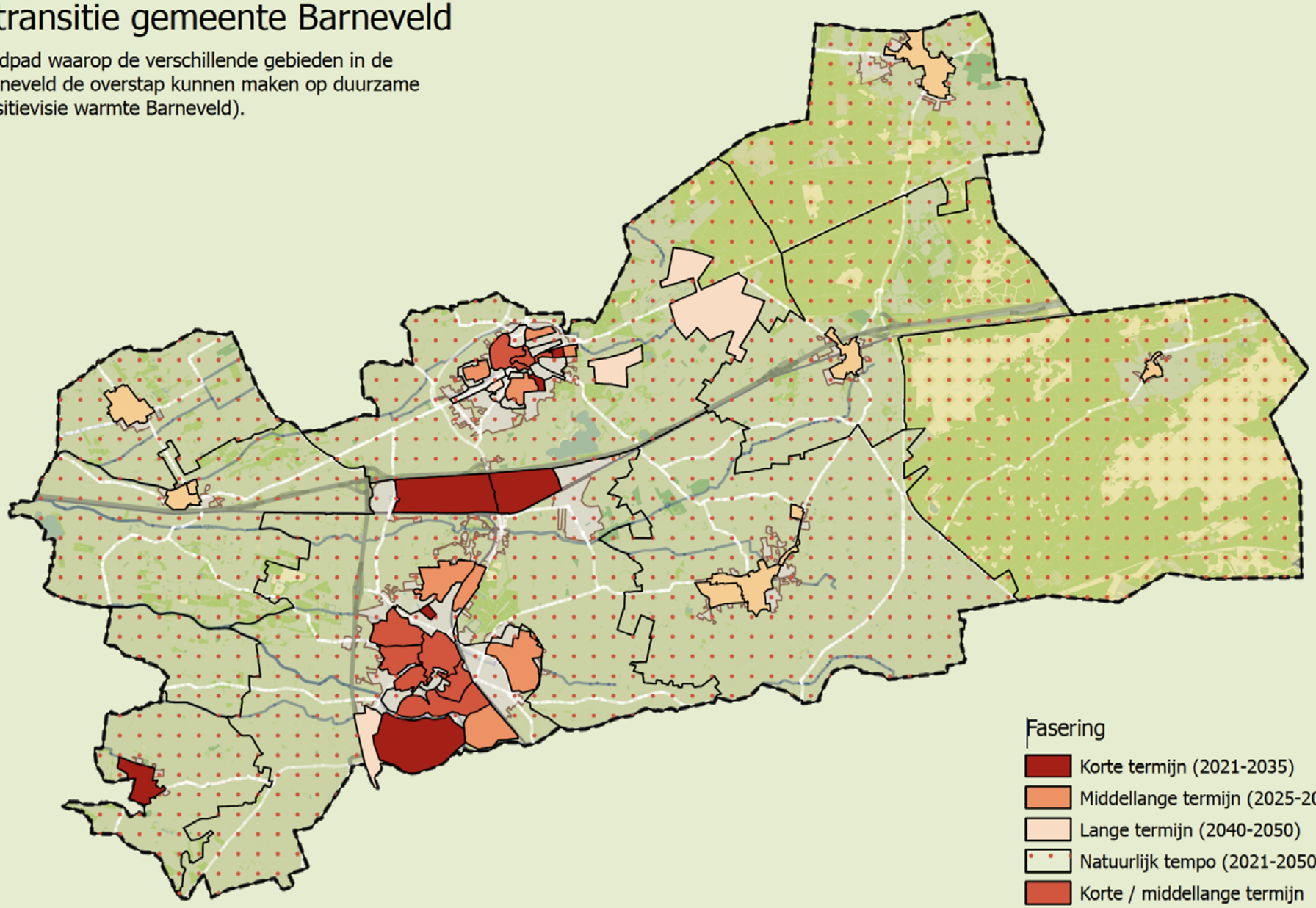
In de gemeente Barneveld zien we dat het aardgasvrije alternatief voor veel woningen de volledig elektrische variant is. Dat verandert de manier waarop we wonen. Bijvoorbeeld doordat het nodig is woningen goed te isoleren en te ventileren, over te gaan op een laag temperatuur afgiftesysteem en om de installatie van bijvoorbeeld een warmtepomp en zonnepanelen/zonnecollectoren. Deze aanpassingen vragen ruimte in de woning. Daarnaast heeft de warmtetransitie impact op de omgeving, dit verschilt per warmteoplossing. Volledig all electric vraagt meer elektriciteit met bijbehorende voorzieningen in en buiten het huis dan hybride warmtepompen. Bij een collectieve warmetevoorziening zoals een warmtenet vraagt dat ondergrondse ruimte in elke straat waar woningen aangesloten kunnen worden plus bijbehorende voorzieningen.

De Glind heeft een Rijksbijdrage toegekend gekregen om de overgang naar een aardgasvrije warmtevoorziening versneld te kunnen maken, als zogenaamde Proeftuin Aardgasvrije Wijk. Dat houdt in dat er voor de dorpskern een midden temperatuur warmtenet op basis van zonthermie en collectieve seizoensopslag wordt gerealiseerd, en voor de overige woningen in bijvoorbeeld het buitengebied, met name individuele elektrische oplossingen.

Warmtetransitie gemeente Barneveld

Een logisch tijdpad waarop de verschillende gebieden in de gemeente Barneveld de overstap kunnen maken op duurzame warmte (Transitievisie warmte Barneveld).

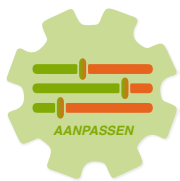
VERANDEREN: VAN AFVAL NAAR EEN KRINGLOOP VAN MATERIALEN EN GRONDSTOFFEN

Barneveld heeft zich in de startnotitie Circulaire Economie 2020 aangesloten bij de landelijke doelstelling om in 2050 volledig circulair te zijn. Daarnaast wil de provincie Gelderland wil de eerste afvalloze provincie van Nederland zijn. Dit betekent dat we al het afval uit de dorpen gaan recyclen in de toekomst. Dat vraagt van iedere inwoner bijpassend gedrag, zeker als we kosten beheersbaar willen houden. Het betekent ook dat nieuwe woningen en bedrijfspanden, wegen en andere objecten circulair moeten worden gebouwd en dat daar waar gesloopt wordt, ook het sloopafval 100% als grondstof moet kunnen dienen.

VOORZIENINGEN IN DE DORPEN

Het voorzieningenniveau in de gemeente Barneveld is hoog. De grootste kern Barneveld heeft de meeste voorzieningen met een groot winkelcentrum, een cultureel centrum en ook middelbare onderwijsvoorzieningen. Deze kern heeft daarmee een verzorgingsgebied dat ook de omliggende dorpen omvat. Voorthuizen heeft een relatief groot winkel- en horecabestand, hetgeen deels komt door de vele vakantieparken daar. De andere kernen hebben in meer of mindere mate enkele basisvoorzieningen, waaronder de dorpshuizen.

Met het groeien van de bevolking zal het voorzieningenniveau passend moeten meegroeien, waarbij die groei per type voorziening kan verschillen. De groei leidt tot ook een schaalsprong: er ontstaat draagvlak voor nieuwe voorzieningen op bijvoorbeeld het gebied van sport en cultuur. Tegelijk zien we in de maatschappij een voortgaande individualisering. Huishoudens worden kleiner, de sociale cohesie en de wijze van vrijetijdsbesteding worden anders. Dat uit zich ook in een andere behoefte aan voorzieningen. De vraag is hoe we op deze ontwikkelingen willen inspelen? Anders dan bij andere onderwerpen gelden hier (bijna) geen wettelijke kaders, maar is de keuze aan de gemeente.

Voor het onderdeel sport geldt een meegroeiopgaaf. In de gemeente Barneveld blijven traditionele sporten als voetbal en korfbal onverminderd populair, ook ondanks de individualisering. Naast de huidige sportvoorzieningen is er bij groei ook behoefte aan andersoortige sportvoorzieningen die meebewegen met het diverse sportaanbod en trends van dat moment, bijvoorbeeld padelbanen. Een andere aanpassing zit in het toegankelijk maken sportaccommodaties: openbare sportaccommodaties. “Open” sportparken zijn hiervan een goed voorbeeld.

De culturele infrastructuur in de gemeente is divers en bestaat uit o.a. (amateur)verenigingen, culturele instellingen, cultureel ondernemers en cuturele voorzieningen als de Bibliotheek Barneveld, Museum Nairac en het Schaffelaartheater. Bij de groei van Barneveld dienen we er rekening mee te houden dat wanneer de samenleving groeit, het culturele voorzieningenniveau passend meegroeit. Dit geldt voor zowel de cultuurinstellingen zoals musea en bibliotheek, maar ook voor bijvoorbeeld het culturele verenigingsleven. Het meegroeien van accommodaties is dus evenals bij sport niet het doel is, maar een middel om (cultuur)participatie te bevorderen. De opgaaf voor de accommodaties is daarnaast erin gelegen om deze inclusief te krijgen, laagdrempelig en multifunctioneel.

Bijna alle dorpskernen en wijken hebben buurtvoorzieningen of een dorpshuis. Anders dan bij voorzieningen als cultuur, sport en onderwijs zijn deze gemeenschapsvoorzieningen geen natuurlijke ontmoetingsplek. In een veranderende samenleving ligt er een opgaaf om dit soort voorzieningen in de benen te houden en deze onderdeel te blijven laten uitmaken van de wijk- of dorpscultuur.

DE WAARDE VAN CULTUUR:

- ***Maatschappelijke waarde: Cultuur brengt mensen samen, verbetert het welzijn van de inwoners en zorgt voor verrijking. Het kan daarmee als middel ingezet worden ten behoeve van tal van opgaven in het sociaal domein. De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) heeft honderden onderzoeken geanalyseerd en concludeert: het actief of passief beleven van kunst bevordert de gezondheid en het algehele welbevinden.***

- ***Economische waarde: Een goed cultureel klimaat en aantrekkelijke en bereikbare culturele voorzieningen zorgen voor werkgelegenheid en creatieve bedrijvigheid die ook een spin-off kent naar andere sectoren. Daarbij zorgt cultuur voor een aanwas aan toerisme en recreatie. Het stimuleert ondernemerschap en leidt tot innovatie en creatieve impulsen. Een goede culturele infrastructuur verbetert tot slot het vestigingsklimaat van een gebied en verhoogt de waarde van het vastgoed in de omgeving.***

- ***Artistieke waarde: Naast de doelstellingen die door middel van cultuur behaald kunnen worden, mag cultuur ook een doel op zich zijn, waarbij de cultuuruiting of het 'kunstwerk' centraal staat met een eigen unieke esthetische waarde..***

- ***Ruimtelijke / historische waarde: De waarde van (immaterieel) erfgoed welke vanuit historisch perspectief bijdraagt aan een culturele identiteit van een regio of stad. Hieronder vallen bijvoorbeeld ook monumenten en het historisch archief.***

CENTRA BARNEVELD/VOORTHUIZEN

De kern Barneveld groeit hard de komende 20 jaar met misschien wel 10.000 inwoners erbij. Dit gebeurt op bestaande locaties in de kern en in nieuwe wijken. Daarbij zal ook de samenstelling van de bevolking wijzigen.

Het meegroeien van centra met de bevolkingsgroei heeft een andere uitwerking dan bij andere voorzieningen. De trend is immers dat het aantal winkelmeters al jaren afneemt, mede als gevolg van wijzigingen in het winkelgedrag van mensen. Een groei van Barneveld is dus eigenlijk nodig om het huidige winkelbestand in stand te houden.

Een landelijke ontwikkeling is een afbakening van een kernwinkelgebied waarin wordt ingezet op een concentratie van het winkelaanbod inclusief horeca en andere voorzieningen als een theater, bioscoop en leisure in grotere kernen. Buiten dit kernwinkelgebied worden vervolgens wijkwinkelcentra aangewezen met een beperkt aanbod met bijvoorbeeld een supermarkt plus snackbar en drogisterij.

Met de schaalsprong die Barneveld maakt, moeten daarin keuzes worden gemaakt. Daarbij spelen niet alleen economische argumenten, maar ook mobiliteitsargumenten, gezondheidsargumenten etc.

Voor de andere kernen speelt dit niet. Voorthuizen neemt als recreatiedorp een bijzondere positie in. Ook hier draagt de groei bij aan het instandhouden van voorzieningen in het centrum, maar geldt dat tevens moet worden ingespeeld op de behoeften van de vakantieganger van de toekomst.

GROEI IN HET ONDERWIJS IN DE DORPEN

Met een groeiende bevolking in Barneveld neemt de behoefte aan onderwijs en bijbehorende accommodatie toe. De gemeente heeft een wettelijke verplichting om voor wat betreft het primair en speciaal onderwijs om hierin te voorzien. Bij een uitbreiding naar 80.000 inwoners gaat het om 65 klassen erbij in het primair onderwijs. Het grootste deel daarvan gaat in uitbreiding zitten van bestaande scholen, zeker in de kleinere kernen. Maar er zullen ook nieuwe basisscholen bij moeten komen. Bij al die scholen blijft voldoende ruimte om die scholen belangrijk, zodat ingespeeld kan worden op de groei. De kwaliteit van de onderwijshuisvesting is over het algemeen genomen goed door een gemaakte inhaalslag in de afgelopen 10 jaar.

Daarbij moeten we ook rekening houden met aantrekkend verkeer en voldoende ruimte rondom de school voor sport/gymzalen (bewegingsonderwijs) en spel. Zowel ten aanzien van mobiliteit en bewegingsonderwijs ligt er een specifieke Barneveldse opgaaf. Er is weinig capaciteit meer in de voorzieningen voor bewegingsonderwijs. Ten aanzien van mobiliteit speelt het pluriforme karakter in het Barneveldse onderwijs een belangrijke rol. De scholen in de wijken en dorpen zijn niet per se de scholen waar de kinderen uit die dorpen en wijken ook naar toegaan. Dat kan zelfs zijn naar scholen buiten de gemeente en vice versa. Dat zorgt voor extra mobiliteit, maar ook een deel onzekerheid in de opgaaf door de afhankelijkheid van ontwikkelingen buiten onze gemeente.

Ten aanzien van het voortgezet onderwijs speelt de groei ook. Uitbreiding van de bestaande scholen zal het meest voor de hand liggend zijn, al houden we ook rekening met mogelijke initiatieven voor een nieuwe school.

OPENBARE RUIMTE

In de openbare ruimte komen veel thema's samen, omdat het een heel breed en divers begrip is. Van parken tot pleinen tot parkeerplaatsen. Met de groei van Barneveld zal ook de openbare ruimte meegroeien, maar er is meer dan dat. De eisen die in de toekomst aan de openbare ruimte worden gesteld zijn anders dan diegene die nu gesteld worden. Er is meer aandacht voor thema's als biodiversiteit, klimaatadaptatie, energietransitie , maar ook het ontmoeten in de openbare ruimte, het kunnen bewegen en spelen in de openbare ruimte. Dat laatste heeft een grote vlucht genomen de laatste jaren en het eind is niet in zicht. Daar waar de samenleving van karakter verandert, zal de openbare ruimte mee moeten veranderen.

Die opgaaf is groot zeker als het gaat om inpassing van al die opgaven in de bestaande infrastructuur. Tegelijkertijd biedt dit kansen om de kwaliteit van de openbare ruimte te verbeteren en de vervangingsopgaven van wegen, riolering en groen, in samenhang met betrokken partijen op te pakken.

Verder biedt het openbaar gebied kansen om verbindingen te leggen naar buiten de dorpen, waarmee gezond gedrag als wandelen en fietsen wordt aangemoedigd.

BEVORDEREN VAN BIODIVERSITEIT IN DE DORPEN

Eind 2021 is het biodiversiteitsplan Barneveld vastgesteld voor de periode 2022-2026. Een uitvloeisel hiervan is bijvoorbeeld het vastgestelde Puntensysteem Natuurinclusief Bouwen dat is vastgesteld voor de eigen werkzaamheden.

Dit maakt onderdeel uit van een ontwikkeling die al langer gaande is, namelijk het versterken van de biodiversiteit ook in bestaand stedelijk gebied. Dat vergt een andere manier van denken, namelijk meer natuurinclusief werken. Dat uit zich in openbaar gebied met meer diversiteit in soorten en ander maaibeleid om de biodiversiteit te bevorderen. Maar ook voor particulieren terreinen zal dat impact gaan hebben bijvoorbeeld door bij woningbouw voorzieningen aan te brengen die de biodiversiteit versterken.

3.4 Ruimte voor ondernemerschap

De centrale ligging in Nederland maakt Barneveld interessant vanuit economisch perspectief. Dit komt onder meer door de nabijheid van de Randstad en de Veluwe, door de goede ontsluiting per weg en spoor en veel arbeidskrachten in de directe omgeving. De gemeente Barneveld kent ca. 35.000 banen en 7.300 bedrijven. De werkloosheid is laag, de arbeidsparticipatie hoog en het ondernemerschap zit veel Barnevelders in het bloed. Het midden- en kleinbedrijf is zeer sterk vertegenwoordigd. Het midden- en kleinbedrijf is zeer sterk vertegenwoordigd. Het opleidingsniveau wordt binnen de gemeente Barneveld gedomineerd door mensen die praktisch zijn opgeleid. Barnevelders zijn ‘makers’ en ‘doeners’. Uit onderzoek voor de omgevingsvisie blijkt dan ook dat 9 op de 10 respondenten vindt dat gemeente Barneveld ook in 2040 een gemeente moet zijn waar ondernemen een belangrijke waarde is.

In Barneveld is ondernemen divers van insteek. Naast de bedrijvigheid op bedrijventerreinen, waarbij allerlei producten worden gemaakt, vervoerd en verhandeld kent Barneveld een omvangrijke toeristische sector, diverse winkelgebieden en natuurlijk landbouw. Aan de laatste sector is een apart thema gewijd. Voor de verschillende sectoren gelden verschillende opgaven.

Foto © Visit regio Barneveld

GROEI VAN BEDRIJVEN EN WERKLOCATIES

De gemeente Barneveld kent diverse en soms zeer omvangrijke bedrijfslocaties. Het grootste terrein, met regionale functie, is het bedrijventerrein Harselaar. Daarnaast kennen de afzonderlijke dorpen diverse grotere en kleinere bedrijventerreinen, waar veelal de meer lokale bedrijven zijn gevestigd of, zoals in de kern Barneveld, een meer gemengd karakter hebben. Het buitengebied van de gemeente vervult een rol met name als ‘kraamkamer’ voor bedrijvigheid.

Zowel regionaal als lokaal is de behoefte aan ruimte om nieuwe bedrijven te vestigen groot. Binnen Foodvalley is er tot 2040 een tekort aan werklocaties van grofweg 260 tot 290 hectare. Het mee laten groeien van de werkgelegenheid met het aantal woningen is ook goed voor het beperken van mobiliteit. Mensen kunnen meer op de fiets gaan, wat positief is voor de drukte op de weg.

Om aan te kunnen haken op de groei willen we komen tot een structurele voorraad aan uit te geven bedrijfsgrond. De daaraan gekoppelde ruimtevraag is (tot 2040):

- Doorgroei / doorontwikkeling van bedrijven uit Barneveld: 66 hectare;
- Uitplaatsing van bedrijven ten behoeve van binnenstedelijke transformatie: 8 hectare;
- Formaliseren bestaande bedrijvigheid buitengebied: 4 hectare;

De groei is met name te verwachten voor maakbedrijven, agro, food en logistiek. Voor Barneveld vinden we het van belang om de groei in goede banen leiden. Simpelweg meer bedrijven in de gemeente is niet per se goed. Het heeft

invloed op het verkeer, op het landschap, op andere bedrijven die al gevestigd zijn en/of het legt een te grote druk op de woningmarkt (bijvoorbeeld via arbeidsmigranten). Tegelijkertijd heeft de krapte op de markt voor beschikbare bedrijfsgrond ook een prijsopdrijvend effect. We willen voorkomen dat Barneveldse bedrijven zich daarom buiten onze gemeente gaan vestigen.

In hoeverre we een deel van de regionale groeibehoefte willen en kunnen opvangen vraagt om een nadere afweging. In de groeiscenario's nemen we dit ruimtelijk in beschouwing. Daarbij zoeken we aansluiting op andere ruimtelijke opgaven én hanteren we als randvoorwaarde dat de groei altijd in aansluiting moet zijn op bestaande werklocaties in onze gemeente. Daar is de bijbehorende infrastructuur al aanwezig en kunnen we de waarde ervan benutten. Verder maken we nog de keuze over:

- hoeveel ruimte aan nieuwvestiging wordt geboden en hoe de 'vraag van buiten' zich mag verhouden tot de autonome vraag naar ruimte voor de groei in bedrijvigheid vanuit lokale Barneveldse ondernemers
- welke type bedrijvigheid (toekomstbestendig!) voor Barneveld meer en minder wenselijk is gelet op onze bevolkingssamenstelling, onze identiteit en wortels in de landbouw en hoe we kijken naar clustervorming. Daarbij hoort ook een goede aansluiting op het onderwijs, bijvoorbeeld zoals we dat al kennen met de Barneveldse Techniek Opleiding en Barneveld Tomorrow.
- In welke mate we regionaal samenwerken. Willen we meer regionale regie op de economische ontwikkeling van de Gelderse Vallei in relatie tot de brede verstedelijkingsopgave in de regio?
- Welke kwalitatieve eisen we hebben bij nieuwe vestigingen voor de aanpassing aan veranderingen in onze leefomgeving. Daarbij gaat het onder meer om de bijdrage die wordt geleverd in onze opgaven voor verduurzaming (circulariteit, energiegebruik en energieopwekking, aanpassing aan klimaatverandering en een natuurinclusieve ontwikkeling).

Een bijzondere ontwikkeling is de mogelijke komst van een railterminal bij Harselaar. Daarvoor zijn al kaders gesteld door de gemeenteraad. De terminal biedt, zo wordt ook door ondernemers aangegeven, kansen voor economische groei. Een toename van bedrijvigheid door de terminal heeft daarmee voordelen en mogelijk ook nadelen, zoals overlast voor leefklimaat en gezondheid.
De gemeente is niet aan zet voor de ontwikkeling zelf, wel voor een goede bewaking van de invulling van de randvoorwaarden.

TRANSFORMATIE VAN GEBIEDEN

In de gemeente Barneveld hebben we tot nog toe een relatief strikte scheiding tussen woon en werkgebieden gehanteerd, maar het is een relevante overweging om dit anders aan te gaan pakken. We zien nu namelijk dat een aantal werkgebieden/ bedrijfslocaties zich niet meer goed verhoudt tot omliggende woongebieden. Dit betekent dat we voor deze locaties in dorpen, bijvoorbeeld in Barneveld bij het station op de langere termijn deze gebieden zich moeten ontwikkelen tot nieuwe woongebieden of tot gemengde woon-/werkgebieden. Het werken kan daarbij anders ingevuld worden, meer gericht op bijvoorbeeld dienstverlening, ICT en de creatieve sector (digitale media). Bij dergelijke type bedrijven komt ook de doelgroep van hoog (hoger) opgeleiden in beeld. Deze groep willen we sterker aan ons binden, we streven naar groei bij dit deel van de arbeidspopulatie in Barneveld. Dat vraagt ook om passende leefomgeving en bijvoorbeeld een goede toegang tot openbaar vervoer.

Het gaat dan dus om activiteiten met relatief weinig hinder voor de woon- en leefomgeving. Daarvoor is het wel belangrijk om elders in onze gemeente te werken aan gebieden waar we meer hinder kunnen toestaan. Zodat er ook toekomst is en blijft voor deze bedrijven.

Foto © Jan van Uffelen

DETAILHANDEL EN WINKELGEBIEDEN

Een nationale trend in Nederland is het teruglopende winkelaanbod, het verdwijnen van de banken uit het straatbeeld, de opkomst van de pakket- en boodschappenbezorging. We bestellen steeds meer online en kopen minder direct in de winkel. In bijna ieder dorp zijn nog essentiële winkels aanwezig en door de dorpen te laten groeien is enig perspectief nog aanwezig. We zien ook dat de kernen Barneveld en Voorthuizen de centra zijn voor een breder aanbod aan winkels.

Op dit moment staat Barneveld op plek 9 van de meest vitale middelgrote binnensteden **(Vitaliteitsbenchmark centrumgebieden 2022 - goudappel.nl)**. In 2019 stond Barneveld op plek 1. Voor de kern van Barneveld geldt dat het de grootste kern is met daarmee het meeste draagvlak voor voorzieningen. Deze kern zal daarom ook in de toekomst een breder aanbod van winkels en andere voorzieningen kunnen dragen dan andere kernen. Een benoeming van een specifiek kernwinkelgebied met een ruim gevarieerd aanbod en buiten het kernwinkelgebied aanloopstraten met minder gevarieerd aanbod is een mogelijkheid.

Voorthuizen zal zich meer focussen op de bezoekers die de regio als toerist bezoeken. Dit betekent ook een gevarieerd aanbod van winkels maar minder voorzieningen dan de kern Barneveld. De grote opgave is om een juiste balans te vinden in het aanbod van voorzieningen en voldoende draagvlak en daarbij de aantrekkelijkheid van beide centra opwaarderen. De aanpak van leegstand verdient aandacht. Daarbij is concentratie in centra in belang. Aan de randen moeten we ons gaan aanpassen. Het is vooral belangrijk om meer gebiedsgericht naar het totaal van opgaven te kijken. In hoofdstuk 4 geven we verschillende opties voor deze meer gebiedsgerichte invulling.

VRIJETIJDSECONOMIE

Barneveld is de hotspot voor zowel dag- als verblijfsrecreatie. De Veluwe is een trekpleister voor dagjes uit en voor een langer verblijf voor korte en lange vakanties. En dat biedt ook gelegenheid voor de Barnevelder zelf om dichtbij huis ontspanning en plezier te vinden.

Een groei in de verblijfsrecreatieve sector wordt niet voorzien. De gemeente Barneveld kent met name in de recreatieclusters Voorthuizen en Garderen al veel aanbod. Wel zijn er opgaven voor veranderen en aanpassen. De bezoeker stelt andere wensen en eisen en verwacht kwaliteit in het aanbod. Vakantieparken moeten daarop kunnen inspelen om de kwaliteit te verhogen. Een verbeterd aanbod leidt mits goed uitgevoerd tot meer besteding en andere doelgroepen en vermindert de kwetsbaarheid die er nu nog is.

De dagrecreatie zal meer meegroeien. Het landelijk gebied zal veranderen van karakter en wordt meer toegankelijk. Afstanden met elektrische fiets worden makkelijker overbrugd. Daarop moeten we ons aanpassen, in die zin dat we de bereikbaarheid van aantrekkelijke plekken per fiets of per voet verbeteren. Van een betere fiets- en wandelbereikbaarheid profiteert de inwoner ook. Gezondheid, ontspanning en een sterke(re) economie gaan hand in hand. Ontwikkeling van de vrijetijdseconomie kan bijdragen een vitaal platteland is één van oplossingsrichtingen voor toekomstgerichte landbouw.

WERKEN EN LEREN

Agrarisch en techniek onderwijs zijn belangrijk voor de toekomst van onze jongeren. Of daarbij enorme groei aan de orde is, valt niet te zeggen. We zien dat als gemeente vooral ondersteunend moeten zijn als het gaat om verandering en aanpassing naar een steeds meer digitale wereld. Dat kost niet zozeer ruimte, wel mogelijk goede internetverbindingen. Als de kans zich voordoet willen we werken en leren ook in ruimtelijke zin sterker met elkaar verbinden.

RELATIE MET STIKSTOF EN VERDUURZAMING

Stikstof is een nationale, regionale en lokale opgave.
We kunnen simpelweg weinig of geen nieuwe economische activiteiten ontplooien als deze opgave niet wordt opgelost. Dat betekent dat we onze emissies moeten terugbrengen en daar ligt ook een taakstelling voor de bedrijventerreinen. Door deze terreinen te verduurzamen, ontstaat er meer perspectief voor bestaande en nieuwe bedrijven.

Als gemeente willen we samen met de provincie aan de slag om op onze bedrijventerreinen de ondersteuning te leveren om productieprocessen duurzamer te maken. Daarvoor kan meer elektrificatie aan de orde zijn (emissie arme of vrije logistieke processen). Daarnaast willen onze ambitie waarmaken om in 2050 volledig circulair zijn te zijn. Voor bedrijven betekent dit dat het recyclingpercentage van industrieafval 100% is. Voor nieuwe bedrijventerreinen moeten de nieuwe gebouwen, wegen en andere objecten circulair worden gebouwd en dat daar waar gesloopt wordt, ook het sloopafval 100% als grondstof moet kunnen dienen. Daarmee sluiten we ook aan bij provinciale ambities.

Verduurzaming van bedrijventerreinen gaat naast energietransitie en circulariteit ook over klimaatadaptatie en duurzame mobiliteit. Dit alles vraagt fysieke ruimte. Denk aan zonnepanelen op daken, mogelijk windturbines zoals voorzien in de Structuurvisie Wind, en innovatieve oplossingen die bijvoorbeeld inzetten op opslag van energie. Dat we ons moeten aanpassen is onvermijdelijk. Daarom ligt er een forse opgave voor verduurzaming. We hebben de middelen in handen om daar sterker op te sturen. Alleen op deze wijze heeft onze gemeentelijke economie een duurzame toekomst.

RELATIE MET INFRASTRUCTURELE ONTWIKKELINGEN

De centrale ligging en goede ontsluiting van onze grotere bedrijventerreinen hebben aantrekkingskracht. Dat heeft het verleden ons geleerd. De A1 en A30 zijn echter nog steeds een toenemend knelpunt in doorstroming en daarmee de bereikbaarheid. We willen echter voorkomen dat (vracht) verkeer zich in toenemende mate door de woonkernen gaat bewegen om naar of van plaats van te komen. De roep om een rondweg aan de oostzijde van Barneveld en een nieuwe aansluiting op de A1 kan veel potentie hebben om bereikbaarheid te verbeteren en verdere groei mogelijk te maken. In het licht van het voorgaande, de impact op omgevingskwaliteit en stikstof kan dit echter ook een onbegaanbare weg blijken te zijn. Met regio, provincie en Rijk hebben we eerst ook een aantal andere puzzels op te lossen en is de verbetering van de doorstroming op A1/A30 van zeer groot belang.

3.5 Topregio voor toekomstgerichte landbouw

De agrarische sector vertegenwoordigt een duidelijk economisch belang; in de Foodvalley is 1 op 6 banen agrarisch gerelateerd. De agrarische sector staat echter onder druk. En die druk komt van veel kanten. Het is niet eenvoudig om economisch te floreren, de kosten stijgen, de opbrengsten lang niet altijd. Daarbij helpt de relatieve kleinschaligheid van de bedrijven in onze gemeente niet.

Stikstof heeft Nederland op slot gezet, ook de Gelderse Vallei. De zeer strenge regels rondom dierziekten hebben enorme impact op het moment dat die ziekten ook bij de bedrijven in onze gemeente zich aandienen, zo leert de ervaring helaas. Juist de veelheid van bedrijven dicht bij elkaar werkt dan averechts. En tot slot heeft de agrarische sector aanzienlijke impact op onze leefomgeving, bijvoorbeeld door luchtkwaliteit die veel minder goed is dan we willen.

Tegelijkertijd is een Barneveld zonder agrarische sector Barneveld niet meer. We willen dat de gemeente Barneveld een topplek is en blijft voor voedselproductie, niet alleen voor primaire productie, juist voor de hele keten. Daarmee blijven we één van de grote spelers in de Foodvalley. Dit betekent wel dat verandering en aanpassing noodzakelijk is.

ONTWIKKELRICHTING LANDBOUW

De gemeente streeft naar een volledig circulaire economie in 2050. Dit betekent dat ook in de agrarische sector kringlopen zoveel mogelijk moeten worden gesloten en dat grondgebonden landbouw gestimuleerd moet worden. Dit betekent dat elk afzonderlijk bedrijf moet streven naar een gesloten mineralenbalans, waarbij voer- en meststromen in balans zijn, al is bekend dat het circulair worden van het voedselsysteem een grotere schaal vergt, omdat niet de hele kringloop lokaal, regionaal of zelfs nationaal gesloten kan worden. Met name voor de (intensieve) veehouderij is dit een grote uitdaging.

Voor een gezonde en duurzame voedselproductie is extensivering en duurzaam grondgebruik van landbouwgrond nodig. Denk daarbij aan geen import van soja meer, dieren (deels) naar buiten, meer plantaardige voedselproductie, meer biodiversiteit en landschapselementen, dubbel gebruik van grond en verbetering van de bodem- en waterkwaliteit. Het is daarom van belang dat het stoppen van veehouderijen niet zal resulteren in het vrijkomen van grote hoeveelheden landbouwgrond die ongewenst een andere bestemming krijgen. Landbouw moet centraal blijven staan, zeker in een aantal kerngebieden in onze gemeente, en dat vergt sturing niet alleen op bedrijfsbebouwing, maar ook op de landbouwgrond.

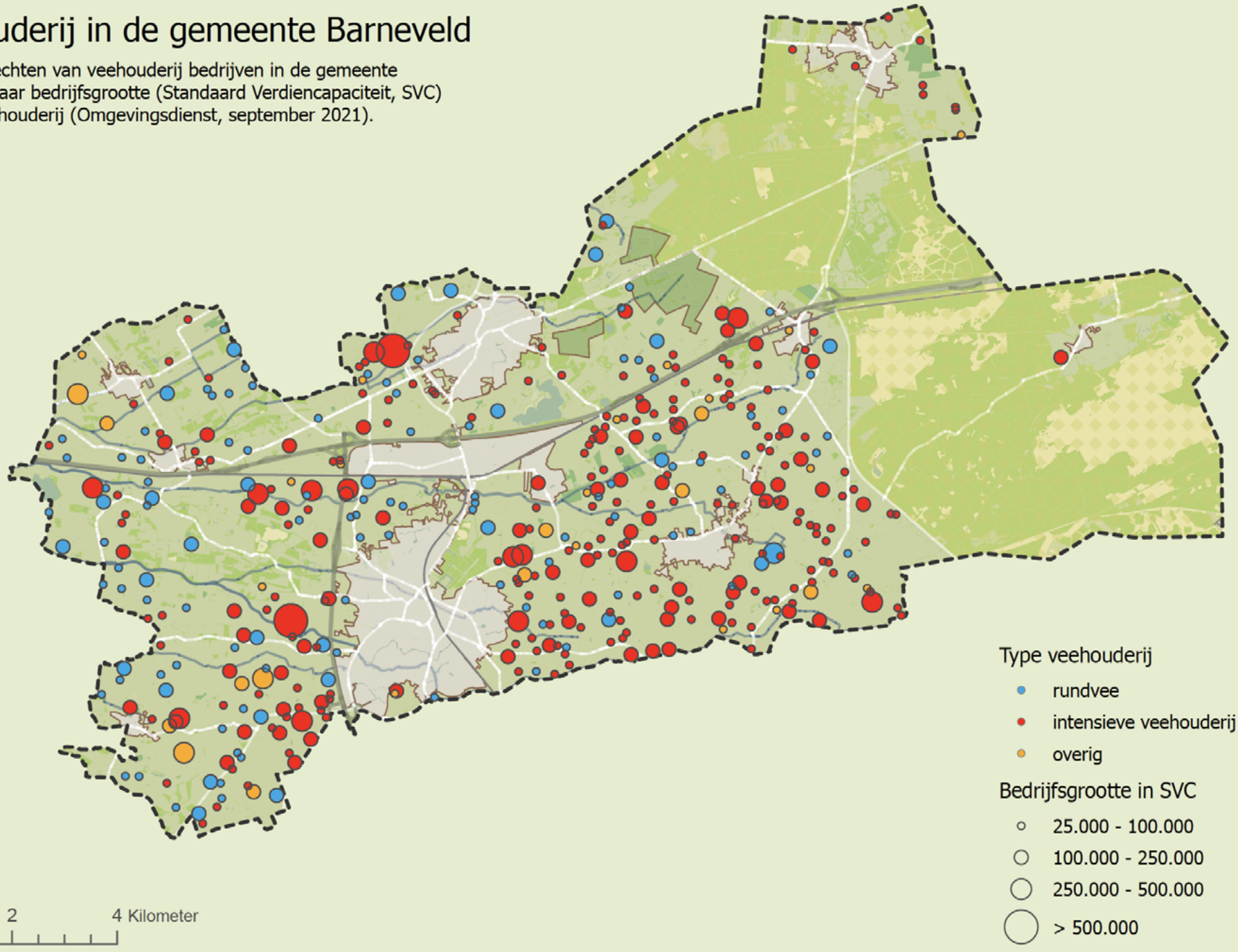

SAMEN VERANDEREN

We staan als maatschappij gezamenlijk voor de uitdaging om naar een gezonder voedselsysteem te gaan, met een goed verdienmodel voor agrariërs. De overheden spelen in die maatschappij een uitdagende en grote rol. Het Rijk heeft op hoofdlijnen een koers uitgezet, middelen gereserveerd en werkt aan beleid voor de hele sector. De provincie is nu aan zet om samen met gemeenten en de sector in de regio de volgende stappen te zetten. Als gemeente zien wij een grote verantwoordelijkheid in het proces voor de toekomst van onze ondernemers, inwoners en culturele identiteit.

Veehouderij in de gemeente Barneveld

Vergunde rechten van veehouderij bedrijven in de gemeente Barneveld naar bedrijfsgrootte (Standaard Verdiencapaciteit, SVC) en type veehouderij (Omgevingsdienst, september 2021).

We kunnen de toekomst niet voorspellen, maar voor onze rolopvatting in de opgave hebben we wel een voorlopige koers voor ogen, vooral als het gaat om de veehouderij. We willen met de sector samen aan de slag om een actieve bewustwording over de toekomstmogelijkheden van agrariërs voor hun bedrijf te creëren, waardoor ze een afgewogen, bij hen passende, keuze kunnen maken: doorgaan, stoppen, verplaatsen of op zoek gaan naar een andere invulling van hun bedrijf. We merken in de praktijk dat het maken van een keuze niet eenvoudig is vanwege allerlei ‘obstakels’: verplichte asbestsanering, sloopkosten, herbestemming, fiscale afwikkeling, schuldsanering door banken en veevoerleverancier, psychosociale problematiek.

Er zijn diverse opties in de aanpak:

- Open staan voor experimenten, op voorwaarde dat een kwaliteitsslag gemaakt wordt.
- Stimuleren van het gebruik van technische maatregelen (best beschikbare technieken) voor een vermindering van de uitstoot van geur en fijnstof en daarmee een vermindering va de gezondheidsrisico’s.
- Gebruik maken van de omgevingsdialoog om inzichtelijk te krijgen in hoeverre de overlast voor de omgeving aanvaardbaar is en blijft.
- Open staan voor innovatieve bedrijfsontwikkelingen, mits deze bijdragen aan de verbetering van de omgevingskwaliteit.
- Ruimte bieden aan verbreding van de agrarische activiteiten op het gebied van verwerking van agrarische producten, circulaire landbouw en verduurzaming.
- Het landschap in een gebied versterken door de sloop van overtollige gebouwen en een zorgvuldige landschappelijke inpassing.
- De maximale omvang van het agrarisch bedrijf niet op voorhand vastleggen. Ontwikkelruimte kan verdiend worden met de beoogde kwaliteitsverbetering.
- Versterking van de kwaliteit van het ecosysteem door ecosysteem diensten gericht op verbetering van het bodem- en watersysteem, opslag van CO2, de biodiversiteit en landschappelijke kwaliteit. Dit is een maatschappelijke verantwoordelijkheid, waarvoor de agrariër de dienst levert en dus ook door de maatschappij daarvoor beloond moet worden.
- Organiseren van toegang tot grond, bijvoorbeeld via een grondfonds en/of andere vormen van kavelruil cq grondbeleid

Dit kost heel veel geld. Voor een belangrijk deel moet dit komen via het Nationale Programma Landelijk Gebied en de fondsen vanuit het rijk voor de Transitie van de landbouw, maar er zijn ook andere middelen/fondsen in de maak om agrariërs te helpen in de omslag. Ook de gemeente zal hierin financieel moeten bijdragen.

AANPASSEN VAN DE RUIMTELIJKE KWALITEIT IN HET BUITENGEBIED

Al jaren neemt het aantal agrarische bedrijven af. Die trend wordt naar verwachting sterker de komende jaren, onder meer door alle regels en het nationale beleid. Op basis van een grove inschatting van alle agrarische bedrijven in het buitengebied, kunnen ze worden gekwalificeerd als blijvers voor de langere termijn, uitzingers (nog enkele jaren doorgaan en dan stoppen, veelal door gebrek aan een opvolger) en stoppers of al gestopte bedrijven. We moeten rekening houden met het vrijkomen van 200 tot 300 veehouderijen in de komende 10 jaar.

Deze verandering in de landbouw is zichtbaar aan de leegstaande en soms vervallen gebouwen en afbouwende bedrijven waar men duidelijk niet meer investeert in de noodzakelijke vernieuwingen. Hiermee ontstaat een grote opgave. Leegstand kan leiden tot verrommeling van het buitengebied en onwenselijke of zelfs illegale activiteiten aantrekken. Dit proces, te kenschetsen als ondermijning, moet worden voorkomen. Daarvoor kennen we nu functieveranderingsbeleid. De doorgaande trend van bedrijfsbeëindigingen en de verwachte toename daarvan, stelt ons echter wel voor de vraag of dit beleid geen aanpassing behoeft: willen we overal in het buitengebied huizen en nieuwe bedrijven? Ook deze verandering biedt mogelijkheden om een verbetering tot stand te brengen in de kwaliteit van de leefomgeving in het buitengebied en ruimte voor de landbouwbedrijven die door willen gaan én bijdragen aan de behoefte aan woningbouw. Dat laatste dan wel op een manier die wat betreft locaties en differentiatie bijdraagt aan zowel woondoelen als ruimtelijke kwaliteit. Daar moeten we keuzes in gaan maken.

De laatste jaren zien we dat toekomstgerichte ondernemers bestaande bedrijven opkopen en daar een deel van hun productie vestigen (zogenaamde satellietlocaties). Hierdoor ontstaan meer bedrijven die over meerdere locaties beschikken. De vrijkomende erven bieden kansen voor de blijvers om een locatie toe te voegen aan hun bedrijfsvoering. De keerzijde hiervan is dat er op deze satellietlocaties de bedrijfswoningen niet meer als zodanig in gebruik zijn of huisvesting biedt aan personeel, soms arbeidsmigranten, of het gebruik is onduidelijk, wat ten koste gaat van sociale samenhang in een gebied.

3.6 Gezond en natuurlijk Barneveld

We willen een gezonde gemeente zijn in veel facetten; het gaat erom dat we als inwoner in staat zijn om gezond te leven. Dat is in essentie een eigen verantwoordelijkheid, maar als gemeente hebben we hier ook een rol. We staan aan de lat om voorzieningen te realiseren voor sport en beweging. We willen dat kwaliteit van de lucht, de bodem en het water bijdraagt aan onze gezondheid. We willen een leefomgeving die helpt om de gevolgen van een veranderend klimaat op te vangen en die tegelijkertijd aantrekkelijk is om in te leven. Tot slot leven we samen met planten en dieren in ons rijke palet aan landschappen. Ook dit is onderdeel van onze samenleving.

Op alle facetten van een gezonde leefomgeving in Barneveld staan we gesteld voor uitdagingen voor de korte als lange termijn. Gezondheidsbescherming richt zich op een gezonde lucht-, bodem- en waterkwaliteit en een groene omgeving. De gemeente heeft een plicht om te zorgen voor een gezonde leefomgeving en inwoners te beschermen tegen hinder en nadelige effecten door agrarische en andere bedrijven. Die opgave is relatief groot, want er is sprake van een grote vermenging van veehouderijen, woningen en andere niet-agrarische functies.

VOORZIENINGEN VOOR SPORT EN SPEL

Voldoende beweging is een belangrijk onderdeel van een gezonde leefstijl. In de gemeente Barneveld heeft bijna de helft van de inwoners overgewicht en bijna de helft van de bevolking beweegt ook te weinig. Het is daarom belangrijk om in de leefomgeving voldoende de mogelijkheid te bieden tot bewegen en elkaar ontmoeten. Daarbij moeten we inzien dat verschillende leeftijdsgroepen verschillende behoeften hebben. Daarnaast kan bewegen in verenigingsverband, maar ook in de openbare ruimte bijvoorbeeld in parken of in groene gebieden die aan de kern grenzen. Van belang is dat we verder kijken dan alleen sport. Functioneel bewegen, wandelen en fietsen, is ook goed voor onze gezondheid.

De groei van Barneveld zorgt er voor dat er uitbreiding nodig is van de (binnen)sportaccommodaties in de gemeente. Daarbij gaat het om voldoende multifunctionele ruimtes (gymzalen) voor bewegingsonderwijs voor de schoolkinderen. Het gaat om ruimte voor bestaande en nieuwe sportverenigingen. We moeten dus rekening houden met meer sportaccommodatie.

Maar zoals gezegd is er meer nodig dan alleen voorzieningen voor sport. Het gaat om het uitdagen van al onze inwoners om meer te gaan bewegen, een ieder op zijn of haar wijze. Dat betekent aanpassingen in de openbare ruimte. Met meer inwoners en het hoge aantal kinderen in onze gemeente hebben vooral werk te doen om grotere speelplekken te realiseren met uitdagend en gevarieerd aanbod van speelvoorzieningen voor jongeren. Deze moeten ontstaan op centrale plekken in en ook tussen wijken. Daarmee kunnen we echt wijken en buurten meer met elkaar verbinden.

Verbinden heeft ook betrekking op mobiliteit en routes. Het woon-werkverkeer of het naar school gaan vraagt ook om een benadering waarin gezondheidsoverwegingen een belangrijke rol spelen. Dan gaat het dus om meer aandacht en ruimte voor fietser en wandelaar.

VERANDEREN VOOR SCHONERE LUCHT

De gemeente Barneveld heeft het Schone Lucht Akkoord ondertekend ten behoeve van het verbeteren van de luchtkwaliteit en emissiereductie van fijnstof en ammoniak bij veehouderijen. Hieruit volgen tamelijk concrete doelstellingen: in 2030 minimaal 50% gezondheidswinst uit binnenlandse bronnen te realiseren ten opzichte van 2016; Dit ligt in het verlengde van de extra fijnstofreductiemaatregelen die Barneveld, samen met de regiogemeenten al sinds 2017 vraagt van (pluim) veehouderijen. Te hoge gehaltes aan fijnstof in de lucht zijn een risico voor de volksgezondheid. Daarnaast heeft de gemeente een gemeentelijke geurverordening uit 2008 met afwijkende en vooral meer soepele normen dan elders in het land. Deze geurverordening moet geactualiseerd worden.

Veel bewoners van het buitengebied hebben goede banden met de agrariërs in het gebied, veel mensen zijn werkzaam in de agro-business en dragen de agrarische sector een warm hart toe. Dit leidt ertoe dat over het algemeen genomen minder (of geen) overlast wordt ervaren en minder zorgen zijn over nadelige gezondheidseffecten dan in niet-agrarische gemeenten of in andere provincies.

Maar niet alleen de landbouw heeft invloed op onze luchtkwaliteit. De delen van de gemeente die binnen de invloedssfeer van de rijkswegen A1 en A30 gelegen zijn, vormen een aandachtsgebied rond geluidhinder en luchtkwaliteit. Ook de vele bedrijvigheid in onze gemeente draagt bij aan de luchtkwaliteit zoals die nu is. En de laatste jaren zien we toenemende aandacht en discussie ontstaan over de effecten van hout gestookte kachels en open haarden.

Met een groeiend aantal inwoners verandert echter het karakter van een aantal dorpen en inzichten over hoe luchtkwaliteit onze gezondheid beïnvloedt. Deze inzichten geven aanleiding om ons gedrag aan te passen, zelfs als het gaat over houtstook. Dat zal overigens eerder in de grote kernen aan de orde zijn, dan in de kleine dorpen. Maar ook hoe we staan ten opzichte van bedrijven. We willen dat bedrijven een toekomst hebben in onze gemeente, maar wel zodanig dat dit een gezonde leefomgeving van onze inwoners niet in de weg staat en vice versa. Dit betekent dat de groei van onze dorpen en veranderingen in agrarische bedrijfsvoering verstandig gecombineerd moet worden. Vooral in de randzones van de dorpen vragen daarbij om aandacht.

VERANDEREN VOOR EEN MOOIER LANDSCHAP EN GEZONDER ECOSYSTEEM

Onze gemeente is veelzijdig qua natuur en landschappelijke kwaliteiten. De hoog gelegen Veluwe en de lage Gelderse Vallei zorgen voor gebieden die juist heel droog of juist nat van karakter zijn. Tussen hoog en laag lopen diverse beken door onze gemeente. Belangrijke levensaders voor de natuur en bepalend voor landschappelijke kwaliteit. Deze bijzondere diversiteit aan landschappen is een belangrijke drager voor de biodiversiteit in onze gemeente.

Door klimaatverandering en door ons eigen handelen staan onze ecosystemen en landschappelijke kwaliteiten onder druk. Verstedelijking en belasting door (agrarische) bedrijven en verkeer creëren ruimtedruk en beïnvloeden de natuurwaarden in onze gemeente, zowel in het stedelijk als het landelijk gebied. De samenhang kalft af en het oppervlak en kwaliteit gaan achteruit. Dat zien we bijvoorbeeld terug in het verdwijnen van landschapselementen in ons buitengebied of het verminderen van groen in het stedelijk gebied door ruimte te geven aan (economische) ontwikkelingen.

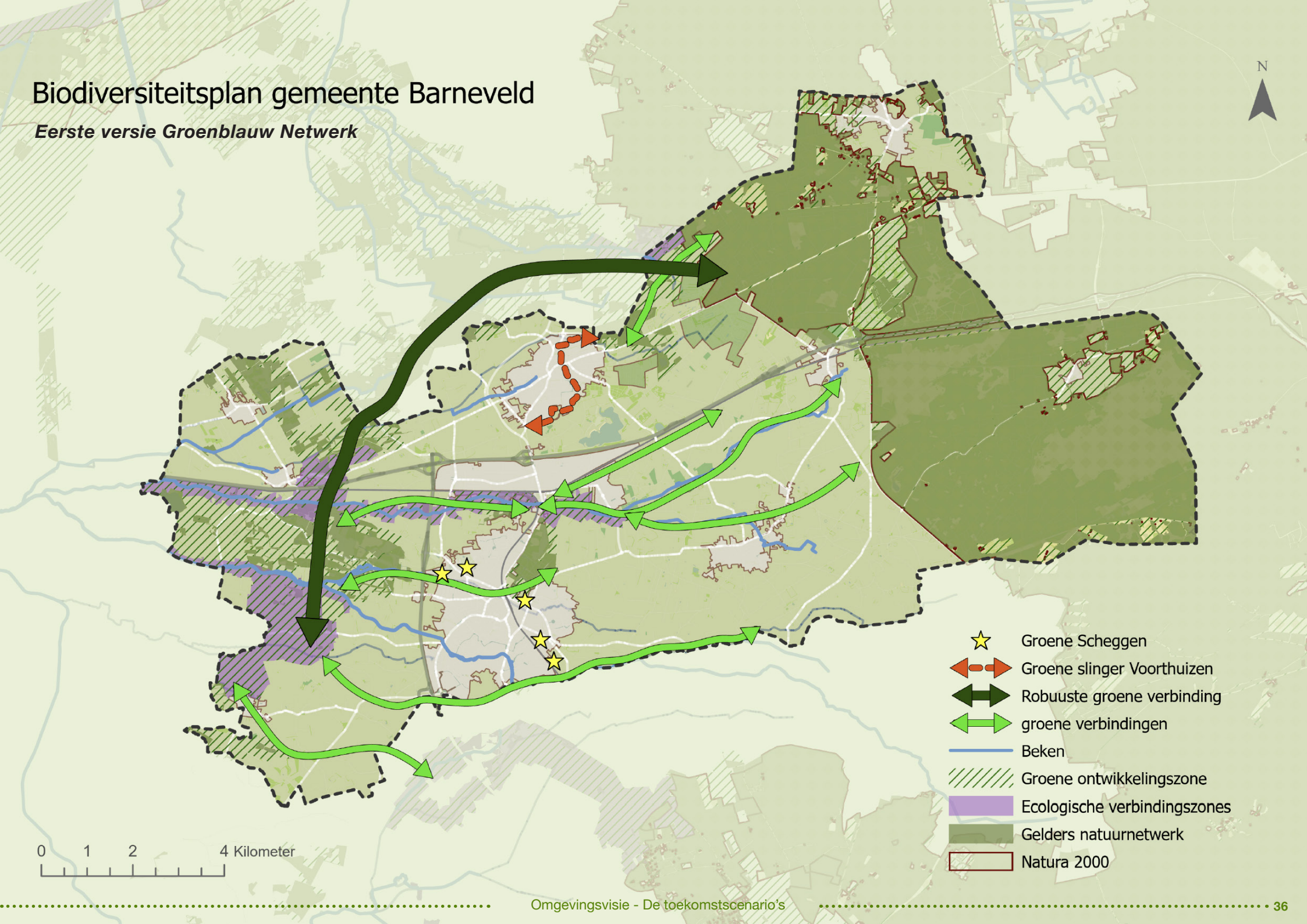
De grootste opgave qua aanpassing en verandering is het anders omgaan met onze beeksysteem en het creëren van meer landschappelijke, groene overgangszones rondom onze kernen. Dat vraagt fysieke ruimte, maar moet hand in hand gaan met de groei van de dorpen voor nieuwe woningen en eventuele ingrepen voor een betere bereikbaarheid. Natuur en water houden niet op daar waar de dorpen beginnen, maar lopen in het beste geval door onze kernen heen. Daarmee garanderen we de nabijheid van een toegankelijk buitengebied voor onze inwoners en bezoekers via verbindingen vanuit de kernen zelf. De aanwezige wandelpaden maken het voor de eigen inwoners en bezoekers makkelijk om onze gemeente wandelend te verkennen. Het betekent ook dat in nieuwe gebiedsontwikkelingen voor woningen en bedrijven de gezonde en groene leefomgeving integraal onderdeel moet zijn van het investeringen.

Biodiversiteitsplan gemeente Barneveld

Eerste versie Groenblauw Netwerk

De groene overgangszones en de beken zijn niet op een zichzelf staand iets, maar maken onderdeel uit van een groter systeem. Dat groenblauwe netwerk beslaat het hele grondgebied van onze gemeente en gaat over de grenzen heen. Dit netwerk moet groen- en waterstructuren in kernen, het agrarisch buitengebied en de natuurgebieden verbinden. Daarmee kan de basiskwaliteit van de natuur worden versterk: meer natuur en biodiversiteit in de gehele gemeente, bijvoorbeeld middels het terugbrengen van houtwallen of aanbrengen van hagen. De komende tijd moet dit verder worden uitgewerkt in goede samenhang met andere functies.

Dat sluit aan op de opgaven die voortvloeien uit rijks en provinciaal beleid. Beken vervullen daarin een belangrijke rol. De noodzakelijke verbetering van waterkwaliteit en natuur moet onder meer plaatsvinden door ingrepen in beekdalen. Het moet leiden tot meer soortenrijkdom en de impact van klimaatverandering moet afnemen. Maar ook in het verbinden en het robuuster maken van natuurgebieden schuilt een opgaaf. Al langer wordt gesproken over een verbinding tussen de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug door de Gelderse Vallei heen. Ook dat vraagt ruimte, investeringen en vervolgens een bijpassend beheer.

3.7 Veilig bereikbaar nu en in de toekomst

Mobiliteit is sterk verweven met ons dagelijks leven. We zijn veel onderweg, voor werk, school, kerk, sport, plezier en ons dagelijkse levensonderhoud. Het aantal verplaatsingen en de gemiddelde afstand per verplaatsing, zijn door de jaren heen toegenomen, en ook de komende 20 à 30 jaar verwachten we veranderingen op het gebied van verkeer en vervoer. Dat heeft veel invloed op onze leefomgeving. Denk alleen al aan het aantal auto's dat er bij komt als we groeien naar een gemeente met 80 tot 85.000 inwoners. Die geven onze gemeente een stuk voller straatbeeld en op plaatsen zullen aanpassingen moeten worden doorgevoerd om de verkeerstoename überhaupt aan te kunnen.

Verkeersveiligheid is een belangrijk onderdeel van mobiliteit. De gemeente Barneveld scoort op dit moment relatief slecht op het gebied van verkeersveiligheid. In de periode 2011-2020 kwamen er in de gemeente 31 personen om in het verkeer.

Dat is aanzienlijk meer (70%) dan elders in Nederland. De ongevallen gebeuren niet alleen op lokale wegen, maar ook op provinciale en Rijkswegen binnen onze gemeente. Hier ligt een gezamenlijk opgaaf.

De oorzaken van de onveiligheid komt niet alleen door de inrichting van onze wegen. Het algemene beeld is dat veel ongevallen verband houden met een te hoge snelheid, al dan niet in combinatie met alcohol- of middelengebruik. Uit de veiligheidsmonitor van 2021 blijkt dat het aantal slachtoffers in de leeftijdscategorie 16 – 18 opvallend hoog is, net zoals het aantal slachtoffers in de leeftijdscategorie 19-25. Ook in de verandering van het gedrag ligt een opgaaf.

TRENDS

Om een groeiend autoverkeer te beperken wordt zeker op de schaal van Nederland een sterke groei verwacht van het gebruik van het openbaar vervoer. Het autogebruik wordt om diverse redenen ontmoedigd om de groei hierin aan banden te leggen. De opkomst van de elektrische auto kan hierin een verandering brengen. De verwachting is dat het aantal auto's per huishouden gaat afnemen, met name de jongere autogebruiker hecht namelijk minder waarde aan het bezitten van een eigen auto. Hoe dat in Barneveld uitpakt is nog maar de vraag als je kijkt naar de identiteit. Datzelfde geldt voor het gebruik van de fiets. Door de opkomst van de elektrische fiets worden ook langere afstanden steeds beter te overbruggen.

Op regionaal niveau wordt via het programma 'Slim & Schoon Onderweg' van regio Foodvalley ingezet op het stimuleren van e-bikegebruik, spitsmijding en het implementeren van slimme technologie zoals i-VRI's om de druk op weg te verminderen.

VERBONDEN MET DE REST VAN NEDERLAND

We zijn goed verbonden met zowel de regio als de rest van Nederland. De snelwegen A30 en A1 zijn belangrijke verkeersaders en via spoor kunnen we Amersfoort en Ede snel bereiken. Regionale en lokale verbindingswegen vormen daarbij een onderliggend netwerk dat de afzonderlijke dorpen met elkaar verbindt. Wat betreft de fiets hebben we de afgelopen jaren gewerkt aan een goed netwerk. Dat heeft echter ook nog veel meer aandacht nodig, zowel binnen de kernen als tussen de kernen. Bijzonder is de aanwezigheid van drie treinstations in de kern Barneveld. De gemiddelde afstand van een woonadres tot het dichtstbijzijnde treinstation bedraagt in Barneveld 3,4 km. Dit is korter dan het Nederlands gemiddelde, dat 5,1 km bedraagt. Voor de kleinere kernen is de afstand een stuk groter.

Bereikbaarheid gaat over meer dan autogebruik en files en over wegen, fietspaden, stations en spoorwegen. Bereikbaarheid gaat ook over nabijheid van voorzieningen en de toegankelijkheid daarvan, de afstand tussen werk en wonen of hoe vrachtverkeer zich verhoudt tot fijn leven in de dorpen.

OMGAAN MET MOBILITEITSGROEI IN ONZE GEMEENTE

Het lokale wegennet binnen Barneveld functioneert over het algemeen goed, waarbij uiteraard continu wordt gewerkt aan het aanpassen van specifieke verkeerssituaties om veiligheid of doorstroming te verbeteren. Echter met de groei van het aantal inwoners ontstaan er op termijn knelpunten als we niets doen. Zowel op de wegen, als op specifieke plekken zoals bij sportterreinen, bij scholen. Daar neemt de parkeerdruk toe en de overlast voor de omliggende wijken en buurten. Een ongewenste ontwikkeling.

De bestaande hoofdroute door Barneveld (ondermeer de Lunterseweg) heeft weinig ruimte om meer verkeer aan te kunnen. De verwachting is dat er aanzienlijk meer verkeer komt. Daarvoor is reeds een alternatief in de vorm van een rondweg aan de oostzijde in onderzoek genomen. Een rondweg kan echter niet voorkomen dat er ook diverse kruispunten binnen de bebouwde kom aangepast moeten worden. Hoe de kruispunten precies vormgegeven moeten worden is mede afhankelijk van op welke wijze met name in de kern Barneveld de groei wordt vorm gegeven.

De groei vereist niet alleen iets van het eigen wegennetwerk, maar ook van het bovenliggende netwerk. De invloed van de gemeente is daarop meer beperkt, maar tegelijk is met een grote groei van Barneveld wel aanleiding om de capaciteit van dit netwerk en de ontsluitingen hier naar toe passend bij te stellen. Onder de noemer van Corridor A1 vinden er onderzoeken en een lobby plaats voor vergroting van de capaciteit van de A1 specifiek ook op het gedeelte tussen knooppunt Hoevelaken en de Veluwe. Daarnaast wordt in die lobby ook ingezet op de ontwikkeling van een regiosprinter en een aantal extra treinstations tussen Amersfoort en Apeldoorn.De behoefte aan goede OV stijgt immers, terwijl de mogelijkheden relatief beperkt zijn. Zeker als er meer binnenstedelijk ontwikkeld wordt met deels andere woonmilieus, vraagt dat simpelweg meer van het OV-netwerk:

- Het station Barneveld-Noord is niet aangesloten op het spoor van Amersfoort naar Apeldoorn. Daardoor functioneert het transferium niet optimaal en kiezen we voor de reis naar het oosten in ieder geval snel voor de auto. Dit verdient aanpassing.
- Met Ede-Amersfoort willen we graag een kwartiersdienst, zeker in de spits. Zo worden de overvolle treinen wat prettiger en raken we sterker regionaal verbonden. Door ook de bereikbaarheid van de stations in Barneveld te verbeteren kan ook het OV gebruik groeien.
- In Stroe zien we graag een station komen. Niet om het verre verleden in ere te herstellen, maar om een goede OV-voorziening aan de oostzijde van onze gemeente te hebben, de bereikbaarheid van de militaire terreinen te verbeteren en de (randen van de) Veluwe met OV toegankelijk te maken. Een station is echter alleen haalbaar als er veel gebruik van wordt gemaakt en dat is nog wel een opgave.

De investeringen in het OV doen we niet zelf. We zijn afhankelijk van de provincie en Rijk en we hebben ook simpelweg rekening te houden met het spoorboekje: passen extra treinen wel in de dienstregeling? Door regionaal samen te werken willen we ons voor deze opgaven stevig positioneren. De verstedelijkingsstrategie voor de regio helpt daarin.

VERKEERSVEILIGHEID

De verkeersveiligheid in de kleine dorpen heeft veel prioriteit. Doorstroming van gemotoriseerd verkeer is daar van ondergeschikt belang. Tegelijkertijd zien we bijvoorbeeld in Stroe en Kootwijkerbroek veel sluipverkeer, deels lokaal, deels regionaal. Dat is ongewenst, al is de verwachting dat dit probleem op de langere termijn kleiner wordt, zodra de projecten A1-A28 Knooppunt Hoevelaken en A1-A30 zijn gerealiseerd. De centra van Barneveld en Voorthuizen worden verkeersveiliger door doorgaand verkeer te ontmoedigen maar met behoud van een goede bereikbaarheid voor bestemmingsverkeer. Voetgangers en fietsers krijgen waar mogelijk voorrang op autoverkeer. Dat betekent ook dat verkeer wel goed richting de A30 en A1 geleid moet worden en daar door kan rijden.

VERANDEREN VAN ONS GEDRAG; ALLEEN MET GOEDE ALTERNATIEVEN EN EEN BETER NETWERK

Het gemaksgedrag van het hebben van een auto is voor de autogebruiker niet zomaar veranderd, toch is de roep voor een alternatief aanwezig binnen de gemeente. Meer snelfietsroutes bijvoorbeeld, in en tussen de dorpen.

Daarmee komen werk en wonen dichterbij. Het OV krijgt een matige beoordeling en zoals voorgaande aangegeven is dat een belangrijke factor om mobiliteitsgroei mee op te vangen. Het moet makkelijker worden om met de bus en de trein te reizen. In samenhang betekent dat bijvoorbeeld dat er bijvoorbeeld voor de elektrische fiets veel meer fietspaden en meer oplaadpunten moeten komen. Juist hier vinden inwoner en bezoeker van onze gemeente elkaar.

SAMENGEVAT: AANPASSEN KAN ALLEEN MET EEN SLIMME MOBILITEITSSTRATEGIE

Rondom mobiliteit en bereikbaarheid komen veel opgaven bij elkaar. Zowel ondernemerschap als een vitaal, leefbaar dorp zijn gebaat bij goede bereikbaarheid. Net als in de landbouw staan we voor grote uitdagingen, die kostbaar zijn ongeacht de oplossing. We hebben een keuze te maken: gaan we verder met het verder faciliteren van de auto (bijvoorbeeld door de aanleg van één of meer rondwegen) of kiezen we voor (aanpassen van) wat we al hebben en veranderen we onze behoefte en gedrag door mobiliteitsverandering (fiets en OV) en -vermindering (nabijheid), terwijl forse groei aan de orde is van inwoners en banen. In het volgende hoofdstuk bieden we daarvoor de eerste verdiepende inzichten.

4. TOEKOMSTSCENARIO'S VOOR 2040

4.1 Inleiding

In het vorige hoofdstuk maakten we inzichtelijk wat de opgaven zijn, waar we in de komende decennia voor staan. De gemeente heeft verschillende rollen in het oplossen van deze opgaven. Als bevoegd gezag sturen we op de ruimtelijke inrichting. Dat doen we niet alleen. Ook Rijk, provincie en waterschap hebben een stevige rol, bijvoorbeeld voor het landelijk gebied of openbaar vervoer. Heel veel ruimtelijke ontwikkelingen ontstaan door initiatiefnemers van binnen en buiten onze gemeente. Deze initiatieven willen wij als gemeente in goede banen leiden om het totaal van opgaven van een goede oplossing te voorzien. Daarnaast initiëren we als gemeente ook zelf plannen, bijvoorbeeld als het gaat om woningbouw, infrastructuur en voorzieningen, zoals scholen. Dat vraagt om een ruimtelijke strategie: hoe ontwikkelt onze gemeente zich verder in de komende 20 jaar? Welke keuzes maken we daarin?

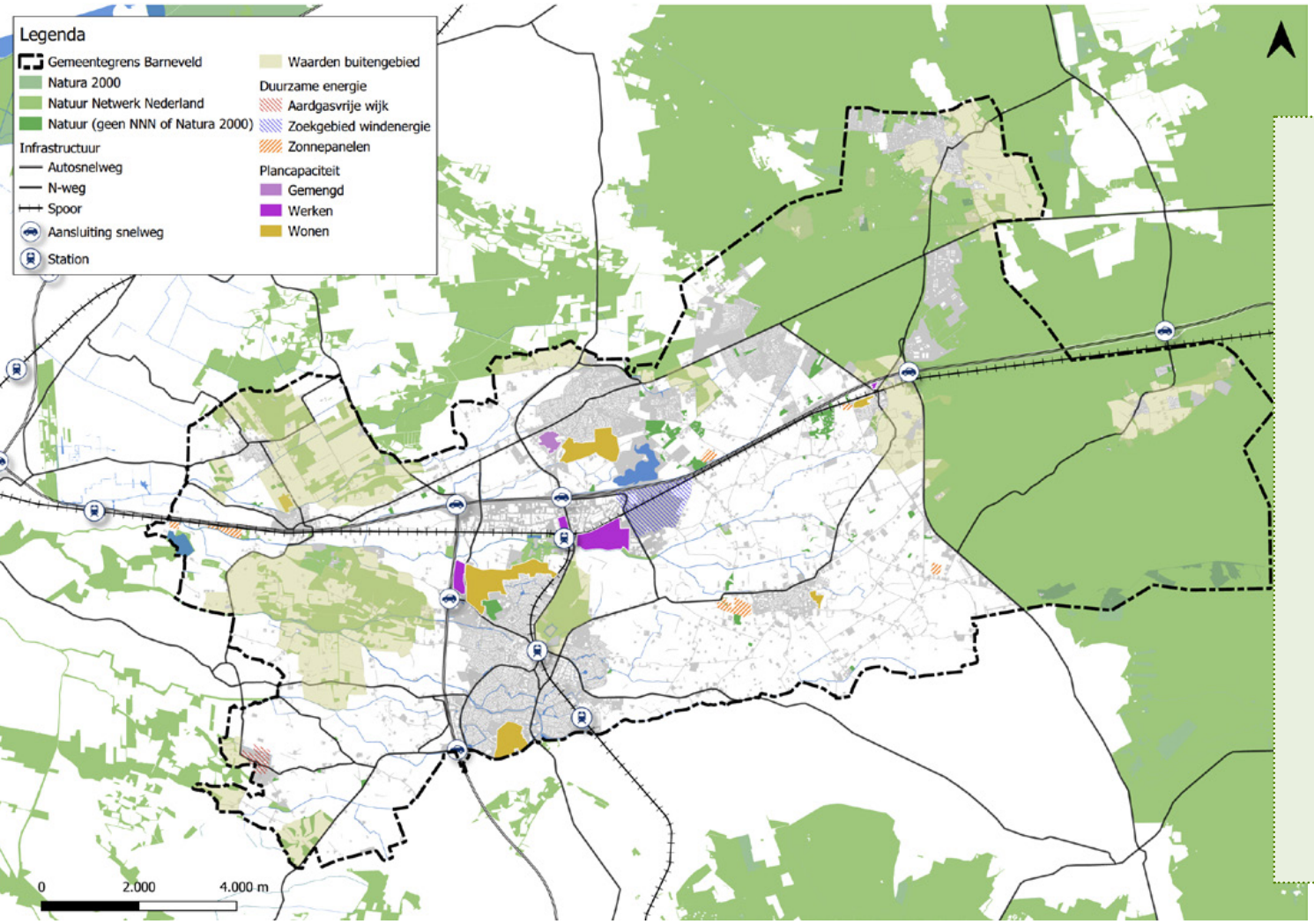
Het maken van een strategie is een grote uitdaging. Alle ruimte in onze gemeente heeft immers al een functie, een eigenaar, een gebruik, etc. Tegelijkertijd is voor heel veel opgaven juist ruimte nodig. Voor nieuwe woningen veranderen we weilanden in woonwijken. Functies en gebruik veranderen. We maken niet alleen keuzes om het gebruik van een ruimte te veranderen; meervoudig gebruik van ruimte is ook mogelijk. Denk aan het wonen boven een parkeergarage of een winkel of het combineren van agrarisch gebruik met het leveren van natuurdiensten.

Om onze ruimtelijke strategie te bepalen werken we in dit hoofdstuk twee toekomstscenario's uit. Beide scenario's laten zien hoe wij als gemeente om kunnen gaan met opgaven. Het zijn onderscheidende maar realistische scenario's om het gesprek over te voeren. Door onderzoek en gesprekken met allerhande betrokkenen bepalen we wat in welk scenario bijdraagt aan de aanpak van de opgaven én hoe zich dat verhoudt tot belangen, wensen en behoeften. Daaruit destilleren we de best passende elementen uit de scenario's tot één strategie. Het is onvermijdelijk dat dilemma's en moeilijke keuzes zich gaan voordoen: de ruimte is immers te klein om alles en iedereen te kunnen bedienen. Die keuzes moeten we uiteindelijk in de omgevingsvisie wel maken, willen we alle opgaven in samenhang kunnen aanpakken. In de rest van dit hoofdstuk werken we beide scenario's uit. Daarvoor nemen we telkens de thema's ter hand waarlangs we de opgaven in voorgaand hoofdstuk hebben beschreven. Nu beginnen we in Barneveld natuurlijk niet met een blanco vel. We hebben al bestaande plannen, projecten zijn in uitvoering en we hebben in de afgelopen jaren beleid gemaakt waarmee we verder kunnen. Daarmee is onze toekomst feitelijk voor een deel al ingekleurd. Een overzicht hiervan hebben we per thema ook opgenomen paragraaf 4.2 in dit hoofdstuk.

4.2 Bestaande plannen, projecten en beleidsvoornemens en de scenario’s

De toekomst is voor een deel ingekleurd, maar voor een deel ook niet. Dat verschilt per onderwerp. Zo hebben we in 2016 de Strategische Visie Barneveld 2030 vastgesteld. Onderdelen daarvan lopen inderdaad tot 2030, maar voor andere onderwerpen geldt dat niet. We zullen dat dus moeten aanvullen naar een compleet plaatje voor 2040, maar ook in de stappen richting 2040.

Zoals gezegd zullen we keuzes moeten maken. Dat kunnen andere keuzes zijn dan die we in het verleden gemaakt hebben. Waar mogelijk brengen we bestaande voornemens, plannen en projecten daarmee in lijn. Veelal zal dat bijsturing van plannen en beleid zijn, maar het is ook mogelijk dat bepaalde projecten worden stopgezet. Daarbij geldt dat hoe minder concreet bestaande voornemens zijn, des te meer we mogelijkheden hebben deze voornemens in lijn te brengen met de keuzes die we uiteindelijk in de omgevingsvisie maken.

BESTAANDE PLANNEN, PROJECTEN EN BELEIDSVOORNEMENS

PRETTIG LEVEN IN VITALE DORPEN

- In totaal tellen bestaande plannen en meer zachte voornemens op tot meer dan 5.000 verschillende type woningen voor diverse doelgroepen. De geplande woningen worden met name aan de randen van dorpen gebouwd, zoals het Wulperveld, Oostbroek, Terschuur Noord.
- In ieder dorp is ruimte voor nieuwe woningen. Barneveld en Voorthuizen nemen het leeuwendeel voor hun rekening met wijken als Bloemendal, De Burgt, Voorthuizen Zuid of het woon-werkgebied in Voorthuizen
- In Barneveld Centrum willen we meer woningen toevoegen vooral door transformatie van panden of herontwikkeling.
- We nemen in alle projecten de opgaven voor klimaatadaptatie mee met de huidige inzichten. Dat geldt in meer en mindere mate ook voor energie, circulaire economie en biodiversiteit (puntensysteem natuurinclusief bouwen). Denk aan gescheiden rioolstelsels, wadi's en woningen van het gas af.
- De voorzieningen groeien mee met de bevolkingsgroei. We voeren hiervoor onze wettelijke taak uit (onderwijs, gymlokalen) en hanteren de NOC-NSF normen voor sportvoorzieningen. Cultuur houden we op peil. Dorpshuizen houden we up to date en vervangen we indien nodig. We hebben veel speelplekken en bankjes in ons openbaar gebied en onderhouden deze op een hoog niveau.
- Verschillende dorpen hebben een dorpsvisie met daarin acties om de vitaliteit en levendigheid te bevorderen. Samen met dorpen kijken we welke acties uitgevoerd kunnen worden.

RUIMTE VOOR ONDERNEMERSCHAP

- We zetten in op een goed en ruim aanbod van bedrijventerreinen. Het bestaande regionale bedrijventerrein Harselaar wordt gedeeltelijk gerevitaliseerd (Harselaar Oost), waarbij de infrastructuur wordt verbeterd en de klimaatbestendigheid wordt vergroot.
- Harselaar wordt de komende jaren uitgebreid in zuidelijke richting met Harselaar Zuid fase 1b en fase 2 om in de hoge vraag naar bedrijventerreinen te kunnen voorzien. We staan open voor de vestiging van een railterminal.
- We gebruiken het gebied Harselaar voor verduurzaming met ruimte voor ontwikkeling van 3 windturbines, stimulansen voor zon op dak en een verkenning naar de mogelijkheden van een energiehub.
- We houden de centrumgebieden van Voorthuizen en Barneveld qua winkelaanbod en aantrekkelijkheid op peil om de groeiende bevolking te bedienen. Deze winkelgebieden hebben de gemeentelijke aandacht voor wat betreft de inrichting van de openbare ruimte (hittestress, wateroverlast, toegankelijkheid). In de andere dorpen blijven de mogelijkheden voor de dagelijkse boodschappen zo veel mogelijk bestaan, mits dat door ondernemers kan worden gedragen.
- De toeristische bedrijvigheid blijft op een gelijk niveau: geen nieuwe vakantieparken, wel beperkte groei van meer kleinschalige bedrijven, vooral bij (voormalige) agrarische bedrijven. Vooral belangrijk is een kwaliteitsimpuls van de bestaande parken. Het buitengebied dient als kraamkamer voor bedrijvigheid op voormalige agrarische bedrijfslocaties.

TOPREGIO TOEKOMSTGERICHTE LANDBOUW

- We verwachten in de komende jaren een verdere terugloop van het aantal agrarische bedrijven. Door regelingen, met vanuit de 'stikstofopgave', stoppen ondernemers. Deze stoppende boeren faciliteren we met functieveranderingsbeleid.
- Bestaande agrarische bedrijven bieden we zoveel mogelijkheid zich te ontwikkelen, binnen de bestaande kaders. We bieden ruimte voor nevenactiviteiten.
- We willen de ruimte van stoppende boeren zo veel mogelijk gebruiken om andere ondernemers de mogelijkheid te bieden hun bedrijfsvoering zo aan te passen dat een gezond toekomstperspectief ontstaat.
- De nationale opgaven voor de natuur, de Kaderrichtlijn Water en reductie en/ of opslag van CO_2 vergen verdergaande innovatie van agrarische bedrijven pakken we regionaal en lokaal aan. We werken daar aan een goede toekomst voor het landelijk gebied en het bijzonder de agrarische sector. We brengen nadrukkelijk het menselijke, sociale, maatschappelijke en economische belang in van onze inwoners en ondernemers.
- We zetten in op verbinding tussen de agrarische sector en andere sector. We vinden de koppeling belangrijk met onderwijs en bedrijven in een veel grotere keten. We willen daarnaast bijdragen aan een korte keten.

GEZOND EN NATUURLIJK BARNEVELD

- We werken aan een gezond en natuurlijk Barneveld. Zo willen we de biodiversiteit in de gemeente behouden en versterken. We nemen daarvoor de uitvoering van ons biodiversiteitsplan ter hand met diverse maatregelen. We richten onze omgeving zo in dat die om kan gaan met het veranderende klimaat (extreme buien, hitte, droogte). Daarnaast werken we aan een energie - en CO2 neutrale gemeente, waarbij we onder andere inzetten op energiebesparing, energieopwekking en alternatieve warmtevoorzieningen. En op duurzame mobiliteit, waar het gaat over hoe we ons verplaatsen. We werken toe naar een volledig circulaire economie met biobased kringlopen en een duurzaam voedselsysteem, waarbij het gebruik van nieuwe grondstoffen minimaal is en waarbij we (waardevast) hergebruiken.
- We stimuleren bewegen in de eigen omgeving met bijvoorbeeld de ontwikkeling van het wandelnetwerk Barneveld en dorpsommetjes.
- We werken aan een schonere lucht op basis van het Schone Lucht akkoord en zetten met name in op extra fijnstofreductie in de pluimveehouderij.
- We willen met gezondheidsmaatregelen en groene maatregelen meer aansluiten op wat er in onze dorpen en wijken ligt aan opgaven. Door deze verbinding te zoeken, willen we meer bereiken.

BEREIKBAAR NU EN IN DE TOEKOMST

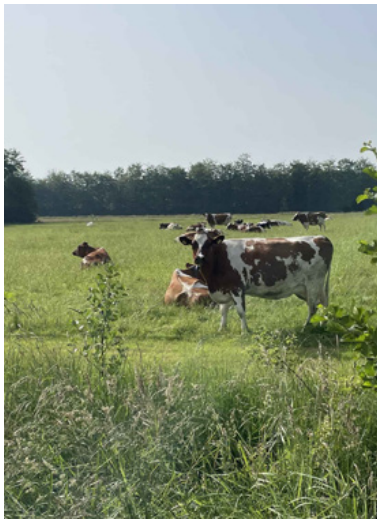
- We investeren in verbetering van de verkeersveiligheid en de mogelijkheden om per fiets veilig en snel binnen de gemeente te verplaatsen. Daarvoor leggen we fietspaden aan en richten we de wegen in de bebouwde kom zo in dat de auto te gast is.
- We lobbyen voor een betere doorstroming op de A1 en A30 en verbetering van het knooppunt A1/A30. We willen een extra aansluiting op de A1 bij Harselaar-Oost ondermeer om sluipverkeer door Stroe en Kootwijkerbroek te verminderen.
- De drie stations blijven we binnen onze mogelijkheden verbeteren waar het kan, bijvoorbeeld om je fiets beter kwijt te kunnen. We zien graag meer gebruik van OV. We hebben de wens om Barneveld Noord op te waarderen totintercitystation. We onderzoeken de mogelijkheden van een regiosprinter van Barneveld naar Apeldoorn met een station in Stroe.
- We hebben de ambitie een rondweg aan de oostzijde van Barneveld te realiseren. We doorlopen daarvoor een m.e.r.-procedure, waarin meerdere varianten onderzocht worden: een nulplusvariant waarbij bestaande wegen worden aangepast, en varianten met een nieuwe oostelijke rondweg met verschillende liggingen van tracé's.De noodzaak om wat te doen voor doorstroming, bereikbaarheid en veiligheid is aangetoond, de oplossing is mede afhankelijk van hoe we onze ruimtelijke opgaven voor de komende 20 jaar willen oplossen. Daarom laten we de nulplusvariant en een variant met rondweg we onderdeel zijn van de scenario's.

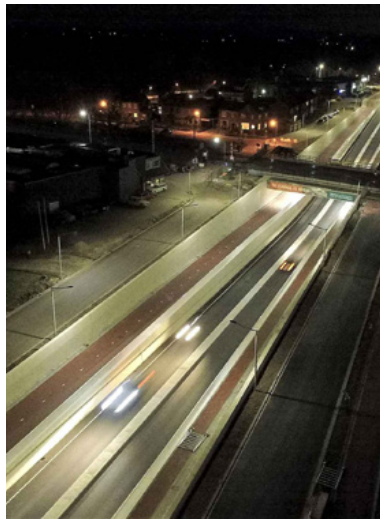

4.3 De uitgangspunten voor en karakterschets van de scenario's

Uit hoofdstuk 3 blijkt dat er veel en vooral heel verschillende opgaven liggen. Een aantal van die opgaven zijn bepalend voor hoe onze gemeente de komende decennia van aanzicht gaat veranderen. Deze opgaven hebben direct consequenties voor het ruimtegebruik en de keuzes die we daarin moeten maken. Deze opgaven zijn bepalend voor de uitwerking van ruimtelijke scenario's. Bepalende opgaven zijn:

- De woningbouwopgave bedraagt maximaal 10.000 woningen tot 2040. Dit zien wij als het maximale groeibeeld. Voor ongeveer 5000 woningen zijn plannen gereed, of locaties voorzien. Voor de andere 5.000 moeten we deze vinden.
- Het natuurlijk systeem (bodem, water, lucht, biodiversiteit) moet in balans worden gebracht. De stikstofopgave is daar onderdeel van. De oplossing van deze opgave is nog ongewis. We moeten rekening houden met een versterkte verdere afname van het aantal agrarische bedrijven en daarmee een groot vrijkomend areaal aan agrarische bedrijfsbebouwing.
- De ontwikkeling naar een toekomstbestendig en multifunctioneel (sociaal en economisch) landschap, inclusief een gezond en circulair voedselsysteem.
- De aanpak van opgaven ten aanzien van verdroging, hitte, wateroverlast, waterkwaliteit, groene uitloopgebieden, nieuwe natuur- en bosgebieden gaat ruimte vragen, maar hoeveel weten we nog niet. De gezamenlijke vraag zal ondanks veel onduidelijkheid naar verwachting omvangrijk zijn.
- De borging van bereikbaarheid op korte en lange termijn vraagt mogelijk om ingrepen in het bestaande netwerk voor infrastructuur en aanvullingen op het wegennet in onze gemeente.
- De opgave voor nieuwe bedrijventerreinen groeit mee met de groei van het aantal inwoners. Autonoom gaat het om 80 hectare, bij een grote groeibehoefte mogelijk het dubbele, ook in regionaal perspectief.
- De groeiende energiebehoefte (met name elektrificatie) en de overgang naar duurzame energieproductie leiden tot een sterk groeiende ruimtevraag voor bijpassende voorzieningen voor zowel het opwekken van energie als het transporteren van energie alsmede voor innovatie.

KARAKTERSCHETS SCENARIO: VOORUIT MET BARNEVELD

De wereld verandert en dat gaat niet voorbij aan de gemeente Barneveld. De wijze van voedselproductie eist zijn tol van bodem, water en natuur; economisch loopt dit systeem tegen grenzen aan. Het klimaat verandert en dat uit zich in toenemende wateroverlast, maar ook droogte en hitte. De energievoorziening loopt vast. De groei aan inwoners en van economie vraagt steeds meer. Dat vraagt om andere keuzes dan in het verleden. Als gemeente pakken we daarin stevig de regie: we zullen moeten veranderen en kiezen daarbij meer voor een koers, waarin we uitgaan van het natuurlijk systeem en de draagkracht daarvan.

In dit scenario kiezen we voor een beperktere bevolkingsgroei, die gefaciliteerd wordt met name in de grotere kernen met de nodige gestapelde bouw dat ook echt de hoogte in kan gaan op plekken, geconcentreerde groei op plaatsen die goed zijn ontsloten met openbaar vervoer en waar reeds veel voorzieningen zijn. We gaan bedrijventerrein of locaties in kernen transformeren. We gaan in alle kernen voor een zo'n zuinig mogelijk gebruik van de ruimte en maken zo veel mogelijk gebruik van bestaande (gemeenschappelijke) voorzieningen. Wonen en werken vindt plaats in elkaars nabijheid, waarbij het werken door een ander type werkgelegenheid (meer van "doeners" naar "denkers") ook minder ruimte per arbeidsplaats vraagt. Bestaande bedrijventerreinen kunnen beter benut worden en we zoeken naar mogelijkheden om nog efficiënter met bedrijfsruimte om te gaan: door hoger te bouwen, gebruik te maken van ondergronds parkeren en functiemenging.

De mobiliteit wijzigt; het accent komt meer te liggen op fiets en OV, zeker voor de kern Barneveld. Dat auto doet daarmee een stapje terug: geen extra wegen erbij en minder ruimte in het openbaar gebied voor de auto, ook in het openbaar gebied. In plaats daarvan spelen we ruimte vrij voor klimaatadaptatie en een meer biodiverse inrichting die ook uitnodigt tot gezond gedrag. Verdichting betekent ook groen en circulair bouwen, bijvoorbeeld door biobased en natuurinclusief te bouwen (ondermeer houtbouw, vlas); we willen de leefomgeving gezond en goed houden en maken, waarbij we kansen zien voor nieuwe verdienmodellen. We zetten extra in op verduurzaming van het energieaanbod en willen voorloper zijn qua opwek van duurzame energie en de ontsluiting hiervan naar onze inwoners en bedrijven.

De kernen zijn verbonden met het buitengebied, lopen als het ware in elkaar over. Het groen komt in de kernen, de beken stromen er door heen, de inwoners kunnen makkelijk in het buitengebied komen. Aan de randen van de kernen zijn volop mogelijkheden om te recreëren en is een overgangslandschap gecreëerd met allerlei vormen van dubbelgebruik: natuur, water, agrarisch met diensten, recreëren. Dit overgangsgebied nodigt uit tot bewegen, maar zorgt als buffer er ook voor dat we in de kernen op een goed gezondheidsniveau komen te zitten als het gaat om bijvoorbeeld geur en fijnstof. We zetten op die manier in op een verbetering van de gezondheid in de volle breedte. In het buitengebied zelf krijgt de kwaliteit van onze leefomgeving ook meer de nadruk. Bodem, water en ook landschap zijn bepalend voor de andere functies die van oudsher voorkomen in het buitengebied. Dat betekent (veel) meer ruimte voor de beken, meer inzet op biodiversiteit, een robuuster landschap en een andere landbouw meer ook gericht op het verlenen van andersoortige diensten en minder gericht op productie voor de wereldmarkt. Dit scenario vergt meer regie dan we gewend zijn te voeren en kost (mogelijk) meer geld, maar zorgt ook voor waardecreatie, al is dat niet altijd in geld uit te drukken. Een betere gezondheid van onze inwoners, eenbetere leefomgeving in de kernen, een buitengebied waar natuur, water en voedselproductie in gezonde balans zijn. Dat is de vooruitgang voor Barneveld.

KARAKTERSCHETS VAN SCENARIO: VERDER MET BARNEVELD

De komende 20 jaar vragen met alle opgaven die er liggen om keuzes. Dit is echter niet nieuw. Als Barneveld hebben we ons ook de afgelopen 20 jaar ingespeeld op de opgaven van toen op een manier die aansluit bij wie we zijn: zelfredzaam, klaar staan voor elkaar, handen uit de mouwen en vooral ook doen.

De groei is onontkoombaar en we grijpen deze aan om kansen te pakken. We gebruiken die groei om met name de kleinere kernen in onze gemeente te laten groeien en deze vitaler te maken. Dat kost fysiek gezien meer ruimte, maar daarmee leggen we wel een bredere basis voor allerlei voorzieningen in deze kernen en bevorderen we de leefbaarheid in die kernen.

De gemeente Barneveld is een gemeenschap van dorpen; het dorpse karakter vinden we belangrijk en dat heeft ook consequenties voor de omgang met de inrichting van de ruimte. We kiezen minder voor inbreiding en gestapelde bouw, maar meer voor uitbreiding langs de randen van onze dorpen, waarmee we en inspelen op de behoefte (eengezinswoningen met tuin) en instandhouden cq voortborduren op wat we hebben: het landelijke en dorpse karakter.

We zetten in op uitbouw en doorontwikkeling van de werkgelegenheid, die we hier al hebben, zoals de logistiek en de techniek. Dit betekent dat we ruimte maken voor groei voor onze lokale bedrijvigheid en ruimte bieden voor bedrijvigheid van buiten de gemeente en regio. We maken gebruik van de goede ontsluitingen die we hebben en ons arbeidspotentieel, belangrijke succesfactoren om te kunnen ondernemen. We geven ondernemers de ruimte om te ondernemen, ook vanuit ons gedachtengoed van Zelf, Samen, Gemeente. Als gemeente zorgen we voor de juiste randvoorwaarden.

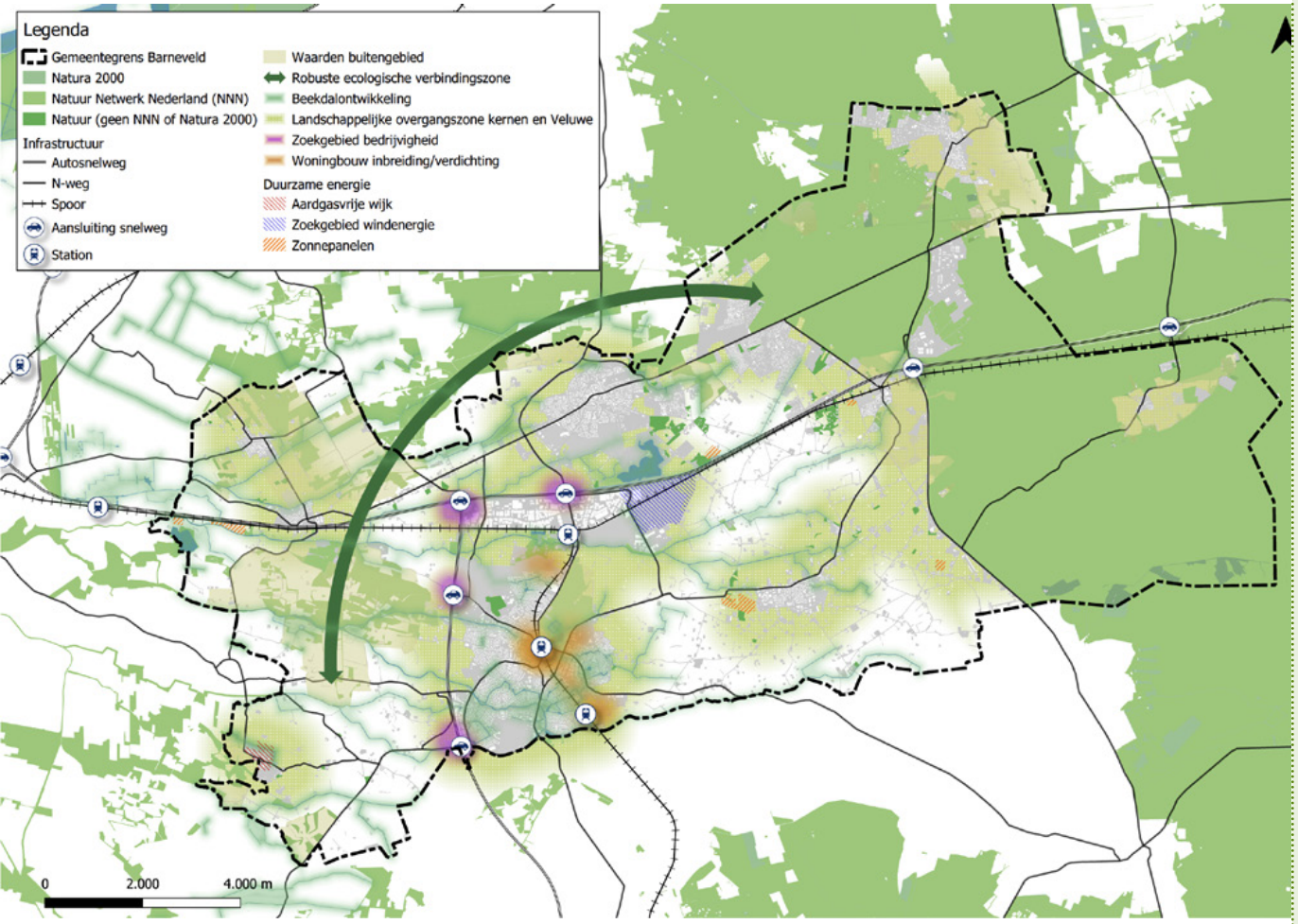
Door de groei krijgen we en pakken ook de kans om de ontsluiting van de gemeente Barneveld te verbeteren. Dat zit in extra ontsluitingen op snelwegen, maar ook in de aanleg van rondwegen, zodat de verkeersproblematiek die we nu ervaren, wordt opgelost en we een robuust veerkachtig wegennet creëren. De gemeente Barneveld is vooral ook een agrarische gemeente, het agrarisch hart van de Foodvalley. Die sector is belangrijk en blijft belangrijk. We zoeken met technische maatregelen mogelijkheden voor de brede agro-business in onze gemeente. In het buitengebied bieden we ruimte voor andere functies zo lang deze zich goed verhouden tot de agrarische bedrijvigheid.

Dat geldt ook voor de water, natuur, landschap en recreatie. We doen daarin wat we ook moeten doen en proberen dit zo veel mogelijk in te bedden in de agrarische structuur zonder dat het belemmerend werkt voor de sector. In de energietransitie doen we wat we moeten doen om te voldoen aan de gestelde normen. In dit scenario zien we een meer faciliterende rol; we ondersteunen de inwoner, de ondernemer, de samenleving om goed hun rol te kunnen invullen. Al blijven we ook regie voeren als het gaat om de aanleg van nieuwe woonwijken, bedrijventerreinen en infrastructuur. We slechten barrières en zijn terughoudend met het zelf als gemeente opleggen van allerlei verplichtingen met financiële consequenties.

4.4 Nadere uitwerking scenario: VOORUIT MET BARNEVELD

- Geen maximale groei, maar max 8.000 woningen en groei tot 75-80.000 inwoners. Concentratie van woningen in Barneveld en Voorthuizen als kernen met goede voorzieningen en goede ontsluitingen. Focus op inbreiding met meer gestapelde bouw, geen nieuw grote uitbreidingslocatie;
- Landbouw raakt ingebed in een rijker en diverser landschap dat economisch gezien breder benut gaat worden, ecologisch erop vooruit gaat en meer maatschappelijke betekenis gaat krijgen. Bovenal zijn we zuinig op de mate waarin we ons landelijke gebied stedelijke functies laten krijgen. We krijgen een andere vorm van voedselproductie/kringlooplandbouw, meer natuurinclusief en meer verbreding, waarbij de boer betaald krijgt voor het leveren van maatschappelijke diensten. Het landelijk gebied houden we vrij van stedelijke functies als grotere woningbouwprojecten of allerlei vormen van bedrijvigheid.
- We maken extra ruimte voor de aanpak van opgaven ten aanzien van verdroging, wateroverlast, waterkwaliteit, groene uitloopgebieden en nieuwe natuur- en bosgebieden. We zoeken zo veel mogelijk de combinatie, maar vinden het ook acceptabel als hiervoor agrarische gronden worden gebruikt.
- Voor mobiliteit zetten we de fiets en het OV op de voorgrond. Dat betekent minder ruimte voor de auto op de weg (geen nieuwe wegen) en in het openbaar gebied (minder parkeermogelijkheden) en meer ruimte voor fiets en een andere invulling van het openbaar gebied.
- We zetten in op andere vormen van meer kennisgerichte bedrijvigheid, wat zich ook goed leent voor functiemenging. Wij gaan zuinig om met uitbreiding van bedrijventerreinen, die we met name gebruiken voor onze eigen bedrijven. Dit bijvoorbeeld voor verplaatsers binnen de gemeente.

SCENARIO: VOORUIT MET BARNEVELD

PRETTIG LEVEN IN VITALE DORPEN

Zeker 3000 woningen gaan we aanvullend op onze bestaande plannen en ideeën realiseren. De in totaal 8.000 woningen concentreren we vooral in Barneveld en Voorthuizen. Kleinere kernen krijgen minder ruimte om te groeien en alleen voor de eigen behoefte. We bouwen in en rond alle kernen op locaties die ontsloten kunnen worden via bestaande infrastructuur.

We benutten de ontwikkelingen in de landbouw: voor vrijkomende agrarische bebouwing in de omgeving van bestaande kernen zoeken we naar een creatieve invulling van de woonopgave. Barneveld gaat als dorp met de meeste voorzieningen er stedelijker uit zien. We maken daarvoor ook ruimte in de kern, waarbij we rekening houden met waardevolle bebouwing en structuren. Industriële bedrijvigheid, zoals nabij station Barneveld Centrum, maar ook onderdelen van bedrijventerrein de Valk verdwijnen uit de kern.

We voegen specifieke nieuwe woonmilieus en -concepten toe met meer kleinere wooneenheden, waarbij aandacht is voor ouderen (collectiviteit van zorg en voorzieningen). Dat geldt ook voor jongeren. Hierdoor brengen we instroom en doorstroom op gang in de woningmarkt. We maken andere instapmodellen in de woningmarkt mogelijk door te sturen op programma's met meer appartementen, dichtbij het centrum en dichtbij de stations. Dat betekent meer gestapelde en hogere bebouwing, waarbij parkeren verdwijnt in en onder het gebouw en de begane grond ruimte biedt aan voorzieningen, winkels, kinderopvang, etc.We richten ons daarmee ook op doelgroepen die nu nog niet in Barneveld wonen.

Ook anderszins concentreren we de voorzieningen zoveel mogelijk in de kern Barneveld. Daarmee gaan het centrum en destationsgebieden sterk aan levendigheid winnen doordat we ook de mogelijkheid creëren gebruik te maken van andersoortige en nieuwe sport en cultuurvoorzieningen. Functiemenging stimuleren we ook elders in onze woonwijken om de levendigheid te vergroten en daarmee de leefbaarheid te bevorderen.

Denk aan multifunctioneel gebruik van schoolgebouwen en schoolpleinen. De verdichting van de kern Barneveld en Voorthuizen combineren wij met een grotere openbare ruimte met meer ruimte voor water, ecologisch waardevoller groen, spelen en ontmoeten. Specifieke aandacht hebben we daarbij voor tieners. Niet alleen in het openbaar gebied maken we ruimte voor klimaatverandering; we maken ook ruimte voor klimaatmaatregelen aan de oostzijde van Barneveld om wateroverlast in de kern te voorkomen en een waterbuffer te hebben in tijden van droogte. Bij nieuwe woningbouwprojecten maken we vooruitstrevende afspraken over klimaatadaptatie (bijvoorbeeld groene daken) en energie (elektrificatie). In de bestaande woonomgeving zetten we maximaal in op minder verharding, meer groen en/of water.

We zetten grote en nieuwe stappen in de energietransitie. Dat doen we samen met inwoners en bedrijfsleven en we werken met hen aan innovatie oplossingen in de energietransitie. Dat betekent dat we gaan werken met lokale energiebedrijven –coöperaties en netwerken. Naast de 'reguliere' technologieën als wind- en zonne-energie, verkennen we innovaties in samenwerking met het onderwijs en bedrijfsleven. We zorgen ervoor dat we bij het aanpakken van de energietransitie, ook andere duurzaamheidsdoelen niet uit het oog verliezen, zo stimuleren we natuurinclusief en biobased (ver) bouwen.

Bij iedere kern werken we aan vergroening van de dorpsranden zodat er ruimte ontstaat voor spel voor kinderen en meer recreatie voor alle inwoners. Het worden meer multifunctionele overgangszones richting de andere delen van het buitengebied waar de landbouw meer dominant aanwezig is. Waar mogelijk vindt de aansluiting plaats op bestaande landschapseenheden waarin onze inwoners rust, natuur en ruimte ervaren. Dat netwerk van groene dorpsranden bouwen we fors uit.

RUIMTE VOOR ONDERNEMERSCHAP

RUIMTE VOOR ONDERNEMERSCHAP

Evenals bij wonen gaan we uit van zuinig ruimtegebruik. Voor Harselaar staat nog groei geprogrammeerd, maar die groei willen we ook gebruiken voor bedrijven die verplaatsen. Op termijn willen we alleen nog bedrijventerreinen realiseren of uitbreiden indien dat nodig is voor bedrijven die op een andere locatie - bijvoorbeeld in de dorpskernen - moeten verdwijnen. Deze ruimte concentreert zich rondom bestaande goed ontsloten locaties bij de A30, Harselaar en de A1-zone. Harselaar gebruiken we vooral ook voor ondernemers die lokaal gebonden zijn. Ook ruimte in onze gemeente is schaars, daarom zijn we niet de plek voor overloop vanuit Amersfoort of Ede/Veenendaal of voor grote nieuwe ruimtegebruikers. Daar moeten vanuit de regio andere plekken voor gevonden worden. Wel richten we ons meer op het stimuleren en faciliteren van hoogwaardige bedrijvigheid, omdat dat type bedrijvigheid vaak minder ruimte kost, schoner en meer toekomstbestendig is. Tevens zetten we in op combinaties van wonen en werken met gedeelde werk/vergadervoorzieningen op geschikte plekken in onze gemeente.

Met meer inwoners voor Barneveld (kern) en Voorthuizen blijven we werken aan randvoorwaarden voor een gezonde toekomst voor middenstand, horeca en aanverwante activiteiten in de centra van deze kernen. Hier willen wij grotere winkels concentreren. In de randen van centra zetten we in op transformatie. Daarnaast bieden wij ruimte voor wijkwinkelcentra met een beperkt aanbod voor bijvoorbeeld een supermarkt, drogisterij en lichte horeca, waardoor de leefbaarheid in die wijken verbetert, ouderen in die wijken langer thuis kunnen blijven wonen en mobiliteit in de kern Barneveld wordt beperkt. Doordat in ieder dorp voor eigen behoefte woningen worden toegevoegd blijft er sprake van een acceptabel basisvoorzieningenniveau.

Het buitengebied verandert van karakter. We zien in dit buitengebied geen nieuwe grootschalige vakantieparken ontstaan, wel een aanwas van meer kleinschalige locaties op vrijgekomen agrarische locaties in een mooier wordend landschap. Dat heeft te maken met een veranderend gebruik van ons buitengebied en de aandacht die we geven aan bescherming en ontwikkeling van natuurwaarden. Dat zorgt voor nieuwe verdienmogelijkheden en voor dat type bedrijvigheid bieden we ruimte. Voor andere bedrijvigheid bieden we geen ruimte.

Foto © Visit regio Barneveld

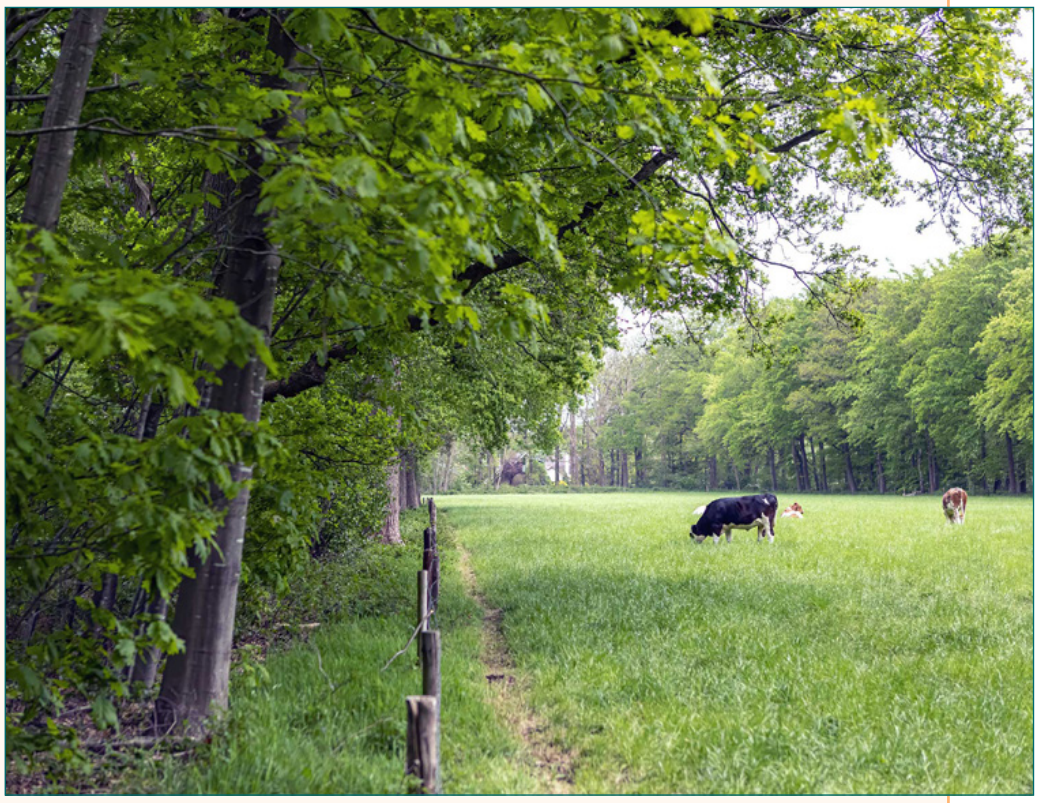
TOPREGIO TOEKOMSTGERICHTE LANDBOUW

Het agrarisch ondernemerschap wordt gericht op doorontwikkeling en vernieuwing naar een gezonde, natuurinclusieve circulaire landbouw. Deze landbouw staat in verbinding met burgers, kennisinstellingen en innovatie met crossovers vanuit de hele Foodvalley.

De landbouw concentreert zich hiermee op vernieuwing en ruimtelijk gezien in differentiatie in deelgebieden waar geëxperimenteerd wordt met innovaties in de primaire productie, die in die deelgebieden passend zijn. Met gerichte zonering en extensivering nemen risico op ziektes, ziekte overdracht en preventieve ruimingen af. We zetten de zones ook in nabij onze kernen en langs het Natura2000 gebied om de milieudruk respectievelijk druk op de natuur aanmerkelijk te verminderen. De landbouw kan in deze gebieden in aangepaste – dat wil zeggen bij de kernen cq natuur passende - vorm verder. De landbouw houdt ruimte doordat we compact bouwen bij stedelijke ontwikkelingen. We zetten onze middelen in om ook te komen tot de juiste vorm van landbouw op de juiste plek.

We werken hiermee zoveel mogelijk toe naar het benutten van restromen en het optimaal voeden van het bodemleven, waarin we een link leggen naar het waterbeheer. We stimuleren en faciliteren de eiwittransitie, zowel in feed als food, de doorontwikkeling van korte ketens, extensivering, agroforestry, de teelt van biobased grondstoffen en het belonen van maatschappelijke diensten, zoals het onderhouden van het buitengebied en het vastleggen van CO2. Export van kennis over dit voedselsysteem wordt een steeds belangrijker economische toegevoegde waarde. De werkgelegenheid in de agrifoodsector blijft een belangrijke factor, maar wel op een andere manier dan nu het geval is. Dat gebeurt in samenhang met de brede klimaat- en natuuropgaven. Door intensieve samenwerking met agrarische sector, ketenpartners, regiogemeenten, provincie en waterschap ontstaat een brede gebiedsaanpak met een vitaal en robuust toekomst perspectief voor een natuurinclusieve landbouw, beter en meer natuur, water, toerisme en woonomgeving. Door meer diversiteit in het buitengebied – denk aan houtwallen, akkerranden - neemt de aantrekkelijkheid toe wat een impuls geeft aan de economie rondom toerisme.

Hiermee realiseren we een kwalitatief betere leefomgeving en neemt het verdienvermogen toe. Daarbij is een verschuiving aan de orde van massaproductie naar maatwerkproductie. Het betekent een meer kwalitatieve ontwikkeling (i.p.v. kwantitatief) naar een gezond en circulair voedselsysteem. Agrarische ondernemers krijgen daarmee mogelijkheden voor nieuwe verdienmodellen.

GEZOND EN NATUURLIJK BARNEVELD

Een meer stedelijk gebied huisvest diverse doelgroepen en dit vergroot de vraag naar verschillende vormen van cultuurbeleving. Daarnaast trekken culturele voorzieningen in een stedelijker centrum ook meer mensen van buitenaf. Dit vraagt om een groei van meer diverse en professionele culturele instellingen en voorzieningen, zoals bijvoorbeeld een cultuurcentrum, culturele broedplaatsen, een bioscoop en/of een poppodium. Nieuwe grotere sportvoorzieningen zoals bijvoorbeeld een atletiekbaan, concentreren we vooral in de kern Barneveld op met de fiets goed bereikbare locaties. Door clustering en bundeling ontstaat de mogelijkheid om voorzieningen te delen. We bewegen mee met trends en ontwikkelingen, waaronder de individualisering van de sport. In de hele gemeente passen we de openbare ruimte aan, zodat deze meer uitnodigt tot ontmoeten, te bewegen en te spelen. Wij creëren extra voorzieningen voor tieners, waarmee we gezond gedrag willen stimuleren.

In samenwerking met provincie en waterschap ontplooien wij initiatieven om in onze hele gemeente de ecologische kwaliteit te verhogen en de leefomgeving klimaatadaptief te maken. Daarvoor werken we aan de ontwikkeling van een robuust groen/blauw netwerk door de hele gemeente: heel veel groen en blauw in de gemeente is in 2040 met elkaar verbonden. Dit betekent dat we de bekenstructuur en bestaande landschappelijke eenheden als vertrekpunt nemen en daar meer ruimte voor gaan bieden, waarbij we selectief omgaan met toegankelijkheid. We willen zuinig omgaan met de natuur.

Het natuurlijk bodem—en watersysteem wordt leidend. Daarmee willen we de kwaliteit van bodem en water sterk gaan verbeteren. Onze bestaande beleidsvoornemens gaan we gebiedsgericht uitwerken en realiseren door een nauwe verbinding te zoeken met de gebiedsgerichte uitwerking van het Nationaal Programma Landelijk gebied. Maar ook in onze dorpen en wijken verhogen we de biodiversiteit met gerichte maatregelen die bijdragen aan vergroening van onze kernen, zoals met tiny forrests, en vermindering van hittestress. We gebruiken de bekenstructuur de noodzakelijke impuls in de verdrogingsaanpak, de aanpak van wateroverlast, verbetering van waterkwaliteit en (natte) natuur door meer ruimte hiervoor te reserveren, zowel in als buitende kernen. Het resultaat heeft ook op andere vlakken waarde, want heeft ook recreatieve waarde (zichtbare beken in stedelijk gebied, uitloopgebieden in het buitengebied) en draagt bij aan een gezonde landbouw.

Door clustering en extensivering van de landbouw en groene overgangszones rondom de dorpen en ook industrie zorgen we dat fijnstof, geur en andere schadelijke stoffen wezenlijk minder invloed hebben op onze gezondheid. We werken op dat vlak met strengere normen voor (agrarische) bedrijven in de directe nabijheid van onze kernen. Dit aanvullend op onze andere extra inspanningen om het doel van het schone lucht akkoord om 50% gezondheidswinst te bereiken, zoals schonere mobiliteit en het terugdringen van (overlast van) houtstook. Als het nodig is combineren we dat met zonering om functies te scheiden.

BEREIKBAAR NU EN IN DE TOEKOMST

BEREIKBAAR NU EN IN DE TOEKOMST

Zuinig omgaan met de ruimte in de Barneveld werkt ook door in onze benadering van mobiliteit en bereikbaarheid. Die gaan we verduurzamen en vergroenen. We kiezen voor het afremmen en verduurzamen van automobiliteit en we zetten volop om openbaar vervoer en fiets een volwaardig alternatief te maken. In dit scenario kiezen we ervoor om zo veel mogelijk binnen de bestaande kernen te bouwen, vooral in de kern Barneveld op fietsbare afstand van de drie stations. Dat doen we om vooral het gebruik van openbaar vervoer te stimuleren en het reizigerspotentieel te vergroten. Daarnaast is deze keuze gericht om zo veel mogelijk gebruik te maken van bestaande infrastructuur. Door gerichte maatregelen willen we het aanleggen van nieuwe infrastructuur, zoals een oostelijke rondweg, zo veel mogelijk voorkomen. Dat zit niet alleen in fysieke aanpassingen, maar ook in het verkorten van reisafstanden, waardoor bijvoorbeeld de fiets interessanter wordt. Denk aan werken dichtbij wonen (bijvoorbeeld werklocaties in de wijk) en denk aan realisatie van (winkel)voorzieningen in de grote wijken van de kern Barneveld.

Aanpassingen en (forse) ingrepen aan een aantal gebiedsontsluitingswegen in de kern Barneveld (route Lunterseweg) zijn wel nodig om het autogebruik te kunnen afhandelen. Ook na aanpassing blijft er sprake van een hoge verkeersdruk en mogelijk langere reistijden voor degene die met de auto reist en dat accepteren we evenals de gevolgen voor de leefbaarheid. In de kleinere kernen geldt dezelfde lijn: het zo veel mogelijk benutten van de bestaande infrastructuur met aanpassingen indien nodig. Het OV-gebruik neemt in dit scenario toe, maar dan moeten de voorzieningen toereikend zijn. Daarop hebben we geen rechtstreekse zeggenschap, maar we zetten ons er wel voor in om dit bij de andere partijen voor elkaar te krijgen. Voor met name Barneveld en ook Voorthuizen betekent dat dat de capaciteit van de Valleilijn voldoende moet zijn, wil het een volwaardig alternatief zijn voor de auto. Daar hoort ook een opwaardering van station Barneveld Noord naar een intercitystation bij en een nieuw station bij Stroe. Indien een trein naar Stroe niet mogelijk blijkt, is een hoogwaardige busverbinding (HOV-verbinding) tussen Barneveld, Kootwijkerbroek, Stroe en overstappunten op de Veluwe cq bij militaire terreinen de meest gewenste oplossing. Barneveld-Noord wordt een echt knooppunt met een goedwerkend transferium met aansluiting op twee spoorlijnen en daarmee een veel betere bereikbaarheid en toegankelijkheid van en naar de rest van Nederland. De bereikbaarheid van deze knoop maken we beter zodat ruimtelijke ontwikkeling van Barneveld en Voorthuizen daar optimaal mee samen gaat. Het transferium is niet alleen extern gericht, maar ook als alternatieve parkeervoorziening voor het centrum van Barneveld.

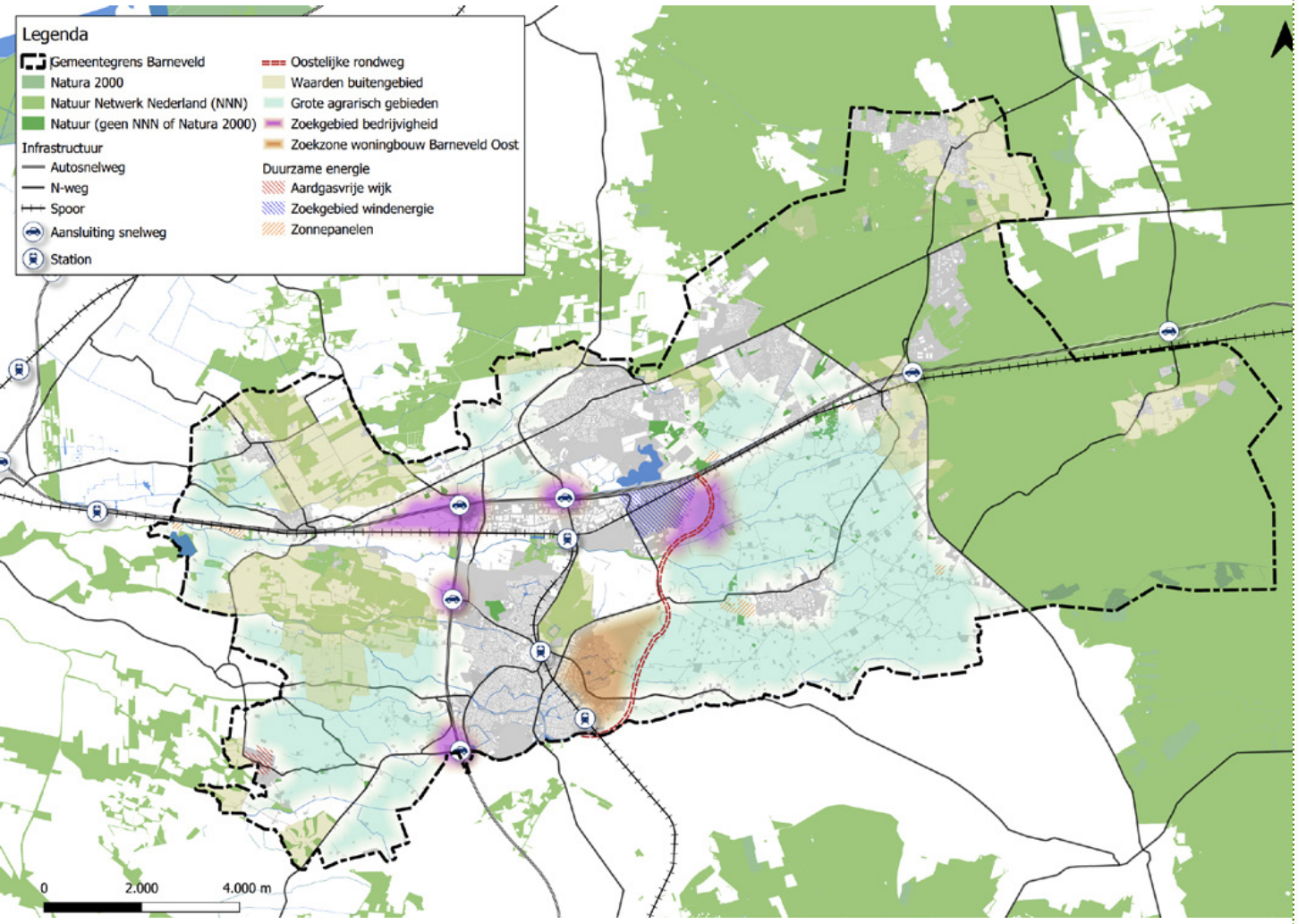
Net zo belangrijk is de ontwikkeling van een goed netwerk van snelle fietsverbindingen in combinatie met goede oplaadmogelijkheden voor de fiets. We breiden het netwerk van snelle fietsverbindingen tussen de dorpen en de woon-, werk- en recreatiegebieden versneld en veel verder uit. De (elektrische) fiets moet in al onze kernen het belangrijkste duurzame en gezonder alternatief voor de auto worden. Daarbij speelt veiligheid en gemak een grote rol. In de kernen combineren we dat met een toename van het aantal 30 km gebieden voor de auto en het voorrang geven aan de fiets met verkeerstechnische maatregelen.

We zien in 2040 een situatie waarbij het gemiddelde aantal auto’s per inwoner behoorlijk is gedaald en verduurzaamd. Dat betekent dat we ook flankerend beleid ontwikkelen waarbij we ruim baan maken voor verduurzaming van het aanbod. Denk aan laadpleinen, deelfietsen, deelauto’s etc. Verder gaan we parkeernormen verlagen, meer parkeren op afstand toepassen en zien we betaald parkeren en vergunningparkeren als oplossing om gericht autogebruik terug te dringen, waar voldoende alternatieven zijn zoals in de kern Barneveld.

Foto © Visit regio Barneveld

4.5 Nadere uitwerking scenario: VERDER MET BARNEVELD

- **We groeien door met maximaal 10.000 woningen erbij tot 2040 (ca. 80.000 tot 85.000 inwoners). We bouwen minder in Barneveld en Voorthuizen, maar gaan meer in de kleinere kernen bouwen dan dat we nu doen. We werken daarbij veelal met grotere en kleinere uitbreidingslocaties.**
- **Binnen de onvermijdelijke opgaven voor de landbouw met betrekking tot natuur, water en CO2 blijft deze zo veel mogelijk de dienst uitmaken in het buitengebied, vanuit de primaire productieketens zoals we die nu kennen.**
- **Waar mens, natuur en (agrarische) economie elkaar in de weg zitten creëren we vanuit agrarische perspectief bezien doelmatige buffers waarin we tegelijk ook water, natuur en klimaatopgaven oplossen.**
- **Iedere vervoersvorm krijgt, gelet op de majeure groei van inwoners en bedrijven, ruim baan.**
- **Qua bedrijvigheid gaan we voor groei. We bieden ruimte voor nieuwe bedrijven en groeiende bedrijven uit de eigen gemeente en we bieden ruimte op het regionale bedrijventerrein Harselaar voor bedrijven van elders.**

PRETTIG LEVEN IN VITALE DORPEN

Zeker 5000 woningen gaan we aanvullend op onze bestaande plannen en ideeën realiseren (totaal 10.000). Daarbij krijgen de kleinere dorpen meer ruimte dan nu om uit te breiden. 30 procent van alle nieuwe woningen gaan we daar realiseren. Onder andere Stroe en Kootwijkerbroek zijn in beeld om de extra opgave op te vangen.

In alle kernen en met name de kern Barneveld is er ruimte voor inbreiding en faciliteren we dergelijke particuliere initiatieven. Voor grootschalige gebiedsontwikkeling zoals bijvoorbeeld in het gebied aan de oostzijde van station Barneveld Centrum, wachten we initiatief vanuit de markt af. Het dorpse karakter is bepalend in de mate van verdichting.

Het overgrote deel van de woningen is grondgebonden, in lijn met de kleine en grote nieuwbouwwijken zoals we die nu al kennen. Daar is ook behoefte naar. We werken gericht aan een nieuwe grootschalige uitleglocatie voor de kern Barneveld in combinatie met een rondweg. We bouwen echter ook de kleinere kernen verder uit. Op deze wijze willen we tegemoet komen aan de grote vraag vanuit onze inwoners, maar leveren we ook een grote bijdrage aan de regionale behoefte.

De voorzieningen en de openbare ruimte groeien navenant mee in elk dorp. We gebruiken de spreiding van de groei om het draagvlak onder de voorzieningen in met name de kleinere kernen te versterken en daarmee positief bij te dragen aan de leefbaarheid. Binnen de nieuwbouwgebieden worden oplossingen gevonden voor lokale klimaat- en waterproblemen in samenhang met speel- en ontspanningsplekken.

We zetten in op energiebesparing en alternatieve vormen van energievoorziening. We staan niet open voor extra grootschalige windenergie en zonne-energie staan we alleen toe op restgronden (niet op agrarische gronden). We bieden bedrijven volop de ruimte voor andere vormen van duurzame energie, bijvoorbeeld waterstof.

RUIMTE VOOR ONDERNEMERSCHAP

Een groei in ruimtelijke mogelijkheden voor bedrijvigheid is nodig om plaats te bieden aan bedrijven die zich vanuit de brede regio in Barneveld willen vestigen. We zien graag de grotere bedrijven die ook nationaal acteren komen, niet alleen vanwege de werkgelegenheid, maar ook voor de economische spin off van dit soort bedrijven en mogelijke verbreding van het economisch profiel. Dit kunnen bedrijven zijn die zich ergens vestigen op een bedrijventerrein, maar evengoed op kantoorlocaties nabij (OV)-knooppunten.

Het is ook nodig om de werkgelegenheid goed mee te laten groeien met de groei van de bevolking. Bedrijven met een doorgroei behoefte worden zoveel mogelijk gefaciliteerd. We hebben niet alleen een groei oostwaarts voor ogen, maar ook westwaarts rond de knoop A30/A1.

Deze aanvullende ruimte concentreert zich rondom de kernpunten bij de A30, Harselaar en de A1-zone. Zodoende blijven we ook werken aan een mogelijke toekomst voor de railterminal met de daarbij horende spinoff aan bedrijven in de sterke logistieksector in onze gemeente. Harselaar houdt de identiteit als het regionale bedrijventerrein in Midden-Nederland. Daarvoor is het nodig dat ook een nieuwe aansluiting op de A1 wordt gerealiseerd. Met deze aansluiting en de nieuwe rondweg verbeteren we de bereikbaarheid van ons bedrijventerrein fors en pakken we sluipverkeer rond Stroe en Kootwijkerbroek actief aan. Bedrijventerreinen verduurzamen en maken we klimaatbestendig als we werk met werk kunnen maken. In het buitengebied blijven we ook ruimte bieden aan bedrijven, bijvoorbeeld op vrijkomende agrarische locaties.

De groei biedt voldoende basis om de centra in Barneveld en Voorthuizen overeind te houden in een kernwinkelgebied. We hebben specifieke aandacht voor transformatie in de aanloopstraten en bieden geen extra ruimte voor detailhandel daarbuiten in de vorm van wijkwinkelcentra.

Met de extra groei in de kleinere kernen willen we het bestaande voorzieningenniveau ondersteunen om een zo'n breed mogelijk aanbod te houden. In de meer toeristisch kernen uiteraard ook geholpen door de toeristen die onze gemeente weten te vinden.

Voor wat betreft de vakantieparken is de inzet gericht op het zo veel mogelijk faciliteren van bestaande vakantieparken bij de benodigde kwaliteitsverbetering. Dat betekent dat we ook groei toestaan, als dat daaraan bijdraagt. We kijken daarbij wel dat dit geen hinder oplevert voor de agrarische sector in het buitengebied.

SCENARIO: VERDER MET BARNEVELD

TOPREGIO TOEKOMSTGERICHTE LANDBOUW

TOPREGIO TOEKOMSTGERICHTE LANDBOUW
Het economisch gebruik van het buitengebied is met name gericht op agrarische bedrijvigheid.

We zien toekomst in technologische innovatie en geleidelijke verandering. Het belang van de bestaande gezinsbedrijven en de daaraan gerelateerde werkgelegenheid is groot. Dit betekent dat de huidige agrarische kerngebieden vooral hun functie als primaire producent voor de keten behouden. Door innovatieve maatregelen beperken we emissies. Dit wordt financieel haalbaar door fondsen van het rijk en/of op landelijk niveau mogelijk gemaakte afspraken over prijzen in de keten. Mogelijkerwijs kunnen reststromen en mest niet alleen worden ingezet in kringlopen, maar ook worden aangewend voor energieproductie en daarvoor willen we indien mogelijk ook ruimte bieden.

Door een uitgekiende wijze van werken wordt het totaal van emissies naar zowel lucht als bodem teruggedrongen. Daarvoor is het noodzakelijk dat de landbouw de ruimte houdt in het buitengebied en de benodigde ruimte voor andere functies in het buitengebied zo klein mogelijk te houden, zodat voldoende grond voor landbouw beschikbaar blijft. Waar bufferzones onvermijdelijk blijken, dienen gronden zoveel beschikbaar te blijven voor passende agrarische productie.

In dit scenario neemt het aantal bedrijven door natuurlijk verloop af, maar krijgen de resterende bedrijven door areaal-/schaalvergroting en nieuwe technologie een duurzaam bedrijfseconomisch toekomstperspectief.

Foto © Jan van Uffelen

GEZOND EN NATUURLIJK BARNEVELD

GEZOND EN NATUURLIJK BARNEVELD

De kernen breiden uit, maar behouden zo veel mogelijk het dorpse karakter. Sociale cohesie in de kernen en lokale gemeenschappen wordt mede bevorderd door deelname aan sport en cultuur. Het lokale verenigingsleven groeit mee met de kernen en hiervoor zijn passende multifunctionele voorzieningen nodig. Denk aan buurtvoorzieningen, ruimtes voor repetities en trainingen zowel in de binnen- als buitenruimte. Op deze manier houden we toegang tot sport en cultuur ook in de kleine kernen dichtbij de inwoner. We concentreren dit bij bestaande accommodaties en zetten in op multifunctionaliteit. Bij nieuwe accommodaties hebben we oog voor spreiding over de kernen.

De gezondheid verbetert als gevolg van innovatie in de sector en afname van het aantal agrarische bedrijven. Dit komt ondermeer de luchtkwaliteit ten goede. Doordat er meer gebouwd wordt in de kleine kernen wordt de vergrijzing tegengaan en ontstaat er voor jongeren meer perspectief om te kunnen blijven wonen in hun “eigen” kern. Dit vergroot het maatschappelijk netwerk en komt de sociale cohesie ten goede en draagt daarmee bij aan sociaal welbevinden. We lichten mensen actief voor als het gaat om gezondheid en spreken hen aan om zelf hun eigen verantwoordelijkheid te nemen en daarbij ook om te kijken naar een ander binnen de eigen gemeenschap.

In samenwerking met provincie en waterschap worden initiatieven ontplooid om de ecologische kwaliteit te verhogen en de leefomgeving klimaat adaptief te maken. Dit werkt door in inrichtingsmaatregelen in zowel stedelijk als landelijk gebied. Aanknopingspunten voor landschappelijke versterking zijn met name gekoppeld aan bestaande landschapstypen. Een belangrijk deel van het buitengebied bestaat uit agrarisch productiegebied. Daar waar klimaatadaptatie of ecologische versterking samen kan gaan met agrarische bedrijfsvoering wordt dat ruimtelijk en financieel mogelijk gemaakt.

BEREIKBAAR NU EN IN DE TOEKOMST

Belangrijk in ons verkeerssysteem zijn drie modaliteiten: auto, trein en fiets. De bus speelt ook een rol, maar die rol is beperkt. Barneveld is en blijft ook gelet op de lage bevolkingsdichtheid en het type werkgelegenheid (“doeners”) een gemeente waar de auto een belangrijke rol blijft spelen.

Voor de auto moet de waarde van de A1 en A30 groter worden. De doorstroming en verkeersafwikkeling moeten rondom op- en afritten de komende twee decennia fors worden verbeterd. Indien dat op de A30 niet lukt, is het een mogelijkheid om westelijk van Barneveld een rondweg aan te leggen voor lokaal bestemmingsverkeer.

In dit scenario wordt Harselaar verder uitgebreid in oostelijke richting en krijgt Barneveld een grote uitleglocatie erbij aan de zuidoostzijde . Om dat optimaal bereikbaar te maken, leggen we een oostelijke rondweg bij Barneveld aan. Deze rondweg loopt vanaf de woonwijk Veller aan de zuidkant van Barneveld via de rotonde Wesselseweg – Hanzeweg-Zuid naar een nieuw te maken ontsluiting op de A1 nabij de Garderbroekerweg. Vanaf de noordzijde wordt Voorthuizen tegelijkertijd ook ontsloten op dit punt van de A1. Hiermee halen we veel sluipverkeer van de route door Kootwijkerbroek en Stroe en bieden tegelijkertijd een nieuwe ontsluiting voor de grote dorpsuitbreiding van Barneveld en de groeiende kernen Kootwijkerbroek en Stroe. Door de aanleg van deze rondweg voorkomen we verdere groei van verkeer door de kern, hetgeen voorkomt dat de leefbaarheid verslechtert. Daarnaast ontstaat er een robuuste infrastructuur. Ook in de kleine kernen gaan we gericht extra capaciteit creëren om de leefbaarheid te verbeteren.

Niet alleen het autogebruik groeit, ook het fietsgebruik neemt toe en dat stimuleren we ook. We creëren enkele snelfietsroutes tussen de grootste dorpen en werklocaties, onder meer door deze mee te nemen in aanleg van weginfrastructuur. Voor het OV gebruik zien we potentie voor de stations. Veel meer inwoners leidt per definitie tot een groter OV-gebruik. We zetten in op behoud van buslijnen en vergroting op het aanbod per trein.

4.6 Samenvatting scenario’s

SCENARIO VOORUIT MET BARNEVELD	SCENARIO VERDER MET BARNEVELD
We gaan 8.000 woningen toevoegen.	We gaan 10.000 woningen toevoegen.
We zetten op concentratie van de groei in Voorthuizen en Barneveld.	We gaan wezenlijk meer sturen op groei in alle kernen, ook de kleine kernen.
We zijn zuinig met ruimte en zetten met name in op inbreiding. Dichtheid met woningen neemt toe en we gaan meer de hoogte inbouwen.	We bouwen naar behoefte en doen daarom meer met uitbreiding. Voor de kern Barneveld betekent dat een grote nieuwe woonwijk erbij.
We gaan aan de slag met omzetting van ingesloten bedrijven en bedrijventerreinen naar woningen om werk te maken van inbreiding.	Wij faciliteren omzetting van bedrijven, als daar vraag naar is vanuit de markt.
We realiseren nieuwe woonmilieus voor ook andere doelgroepen. We willen daarmee ook de doorstroming aanjagen.	We bouwen met name voor de doelgroepen die we al hebben. Met de grotere groei kunnen we ook een deel van de regionale behoefte voor onze rekening nemen.
Met meer gestapelde bouw, maken we de openbare ruimte wezenlijk groter. Mensen kunnen elkaar hier ontmoeten, spelen en sporten.	De openbare ruimte groeit passend mee met de groei van Barneveld, maar niet meer dan dat. Het leven van mensen speelt zich met name af in eigen huis en tuin en minder in het openbaar gebied.
We maken onze dorpen groener, klimaatadaptiever en energieneutraal en kiezen voor extra inzet daarop.	We moeten klimaatadaptief en energieneutraal worden. We volgen de normen die daarvoor gesteld zijn door het Rijk.
We verleggen de focus qua bedrijvigheid: we willen meer hoogwaardige bedrijvigheid, die minder ruimte gebruikt.	We bouwen onze sterke kanten verder uit en faciliteren de bedrijven die we hebben in hun groeiambities.
We groeien niet langer met bedrijventerreinen. Alleen bij verplaatsing zijn er nog mogelijkheden, zodat de groei per saldo nul is. De focus ligt op lokale bedrijven.	Ook het bedrijventerrein groeit mee met de bevolkingsgroei. We breiden Harselaar verder uit, waarbij we ook ruimte bieden voor vraag vanuit de regio.
We willen onze woonwijken verrijken met ook plaatsen om te werken en met goede (winkel) voorzieningen. Zo maken we onze wijken levendiger.	De woonwijken zijn primair bedoeld voor wonen. We gaan terughoudend om met allerlei bedrijvigheid om overlast te voorkomen. Winkels concentreren wij in de bestaande winkelcentra, om deze sterk te houden.
Voor de kleinere kernen geldt dat we een basisvoorzieningenniveau in stand willen houden.	Voor de kleinere kernen willen we het basisvoorzieningenniveau versterken. Dit kan ook door extra groei van inwoners.
We gaan terughoudend om met allerlei bedrijvigheid in het buitengebied. Deze willen we zo veel mogelijkheid daarvan vrijhouden.	We zien het buitengebied als kraamkamer voor allerlei bedrijvigheid vooral op locaties waar boeren stoppen met agrarische activiteiten.
De landbouw verandert in een natuurinclusieve circulaire landbouw die een heel ander verdienmodel krijgt door het verlenen van verschillende soorten diensten.	De landbouw ontwikkelt zich door middels allerlei innovatie en blijf daarmee een sector van betekenis. Het verdienmodel is primair gebaseerd op productie.
Landbouw raakt meer verspreid en is één van de functies in het buitengebied. In een beperkt aantal gebieden kan geexperimenteerd worden met innovatie.	We concentreren de landbouw in de grotere landbouwgebieden, waar landbouw de belangrijkste functie is.
Rondom de kernen en langs Natura 2000 maken we groene overgangszones, waarin beperkingen gelden voor de landbouw. We versterken hiermee de natuur en verbeteren de gezondheid (geur en fijnstof op orde).	De landbouw moet zo veel mogelijk de ruimte houden. Zones houden we zo beperkt mogelijk, waarbij we zorgen dat we aan wettelijke criteria voldoen.
Buiten de overgangszones zijn bodem en water leidend. We vertalen dat door veel meer ruimte te geven aan de beken in het buitengebied en meer natuurontwikkeling.	We versterken onze beken en de bestaande natuur, maar vinden het belangrijk dat de landbouw zijn rol kan blijven spelen. We willen daarom zo min mogelijk belemmeringen hiervoor.
De verdere concentratie van mensen in met name Barneveld biedt kansen voor hoogwaardige cultuur- en sportvoorzieningen en die willen we pakken.	Cultuur en sport vormen een middel om de sociale cohesie te bevorderen. Dorpshuizen en sportaccommodaties vervullen daarin een belangrijke rol en moeten daarin ook gefaciliteerd worden.
We gaan de automobiliteit afremmen en willen de overstap gaan maken naar meer OV-gebruik en fiets.	Alle vormen van mobiliteit zijn nodig om te kunnen groeien. De auto blijft in ons gebied een belangrijke rol spelen. Fiets en OV groeien mee.
We breiden ons wegennet niet onnodig verder uit. We gaan voor het optimaliseren van het bestaande net.	Met de groei is een robuuster wegennet noodzakelijk. We investeren daarom in extra (rond)wegen.
We accepteren een toename in hinder als gevolg van minder doorstroming van autoverkeer.	We willen zo veel mogelijk doorstroming om de leefbaarheid in kernen te bevorderen.
De fiets wordt leidend in onze kernen en krijgt ook alle ruimte. De auto past zich hier op aan.	De fiets is belangrijk, maar niet de enige vervoersmogelijkheid. Auto, fiets en OV moeten op een goede wijze naast elkaar kunnen bestaan.
Met minder automobiliteit willen we ook minder parkeerplaatsen in de kernen en op grotere afstand van woningen.	Omdat de auto nodig blijft in Barneveld zijn er ook voldoende parkeerplaatsen nodig. Parkeren voor de deur blijft mogelijk.

5. VERVOLGSTAPPEN VAN DE SCENARIOSTUDIES

5.1 Toekomstverkenningen en geen keuze

In een toekomstverkenning is het zaak om met een brede blik naar dewereld van overmorgen te kijken. In de twee contrasterende scenario's zijnverschillende werelden geschetst. Deze scenario's zijn extremer dan we inde werkelijkheid kunnen verwachten. Ze zijn bedoeld om het denken op terekken. Ze mogen daarom schuren en ongemakkelijk zijn. Desondanks zijnscenario's denkbaar, plausibel, relevant en dus ook verrassend. Omdat allescenario's denkbaar zijn, mogen we niet kiezen 'welke het gaat worden'.Allemaal bevatten ze onderdelen waarmee we in de toekomst te makenkunnen krijgen. Wat we wel kunnen doen is er bewust samen mee aan de slag gaan. Het verkennende gesprek voeren over omgevingsscenario's moetleiden tot een groter inzicht in de consequenties van veranderingen en de impact ervan op de samenleving en de leefomgeving.

5.2 Betaalbaar houden van onze ambities

Niet alleen de ruimte, maar ook de middelen zijn schaars. De gemeente moet de kosten en investeringen inpassen in de budgetten die daarvoor beschikbaar zijn. Bekostiging is vooral gekoppeld aan programma's en projecten. We bestuderen de mogelijkheid tot meer integrale sturing vanuit de opgaven en gebiedsprogramma's. Samenwerken en gezamenlijk uitvoering geven aan en investeren in de opgaven door diverse partijen is daarom noodzakelijk.

5.3 Nooit af..

Een omgevingsvisie is nooit af. Door samen aan de slag te gaan met de opgaven, veranderen deze in de tijd. Nieuwe inzichten en veranderingen in de maatschappij, de markt en/of onze eigen organisatie vragen om bijstelling van de opgaven en soms ook van onze rol. Via programma's ontwikkelen we monitoringstools voor de opgaven. In de strategische verkenning worden externe trends en ontwikkelingen gesignaleerd. De gemeenteraad wordt hierover cyclisch gerapporteerd. De raad kan de omgevingsvisie bijstellen zodra zij dit wenselijk of noodzakelijk acht. Het college doet hiervoor een voorstel. Voor het bijstellen van de omgevingsvisie vereist de Omgevingswet dat de omgeving actief betrokken wordt. De wijze waarop wordt vooraf met de gemeenteraad afgestemd. De gemeenteraad stelt uiteindelijk een (herijkte) omgevingsvisie vast. Bij het vaststellen van een omgevingsvisie wordt aangegeven hoe inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen bij de voorbereiding zijn betrokken en wat de resultaten daarvan zijn.

